

Новине српске

МОСТТОВИ

Савез српских друштава Словеније | Број 66 | Година 18 | Април 2022

СКД Петар Кочић Крањ
СВЈЕТСКИ ДАН ПОЕЗИЈЕ

СКД Сава Храстник
МРТВО МОРЕ

КД Брдо Крањ
КОЛО СЕ ВИЈЕ

Прољећно свитање

Након више од двије године таме и само дјелимичног освјетљења дошло је до прољећног свитања и свјетлости која је обасјала све, па и наша српска друштва у Словенији. Дошли су дани када се могло удахнути пуним плућима и наставити тамо гдје се стало прије епидемије, пандемије, или како већ све не зову зло које је захватило цијели свијет.

Тако су и српска друштва, нека већ од почетка године, почела да организују и изводе културне приредбе разних садржаја, а неки су се спремали за догађаје који су услиједили првих прољећних дана, као да су сви чекали да нас обасја мило прољећно сунце.

Друштва се баве различитим дјелатностима, од културних садржаја до неговања и очувања традиционалних српских обичаја поводом најважнијих хришћанских празника, као што су Божић и Васкрс. Тако је неколико друштва за своје најмлађе чланове на Бадњи дан организовало окупљање најмлађих, гдје су уз приказане обичаје подијељени и покло-ни за малишане.

Литерарна и драмска дјелатност у друштвима траје дуго времена, код неких друштва још од оснивања, а остала друштва су те активности укључила касније. Тако се и ове године десило неколико таквих догађаја, као што су обиљежавање значајних датума, наводимо обиљежавање Дана државности Србије као и Свјетског дана поезије. Такође и драмске активности су почеле, па издвајамо монодраму „Мртво море” на текст најпознатијег српског сатиричара Радоја Домановића. Словеначки културни празник „Прешернов дан” био је прилика да се и српска друштва својим учешћем укључе у обиљежавање овог за словеначки народ и културу значајног празника.

Фолклор, као најмасовнија дјелатност претрпио је у задње вријеме највише штете, нису могле бити одржаване чак ни редовне пробе а камо ли организација фолклорних приредаба. Али упорност се исплатила, у организацији Културног друштва „Брдо” из Крања одржан је 5. међународни фолклорни фестивал ветерана „Коло се вије”, а Српско културно друштво „Слога” из Нове Горице за своје чланове и симпатизере друштва организовало је игранку са наступом фолклорних група овог друштва.

О свим наведеним догађајима и приредбама можете прочитати у овом броју Новина српских „Мостови”, а као и до сада објављујемо прилоге о осталим стварима које су везане за српску културу, историју, традицију, вјеру... као и пјесме наших пјесника који живе у Словенији. Ту су наравно и сталне рубрике о разним темама, као што су духовност, занимљивости, забавна страна... надамо се за сваког понешто, а у вјери да ће у наредним мјесецима бити још више културних догађаја о којима ћемо писати, јер већина друштва већ у мају има у плану реализацију низа пројеката који ће свакако бити занимљиви за посјетиоце и корисни за рад друштва.

Душан Јовановић

Душан Јовановић	
Дан државности Србије.....	4
Јово Јауз	
Пијукање.....	7
Душан Јовановић	
Свети Симеон Мироточиви.....	8
СКД Сава Храстник	
Мртво море.....	10
СКД Сава Храстник	
Словеначки културни празник.....	11
Душан Јовановић	
Свјетски дан поезије.....	12
Душан Јовановић	
Коло се вије.....	14
Јелена Самочета	
Интензивни викенд.....	20
Синиша Живковић	
СКД Слога Нова Горица у 2022.....	21
Остоја Шобот	
Ослобођена душа.....	22
Драган Недељковић	
Просвета још без бусоле.....	24
Никола Милованчев	
Црквени живот у Љубљани.....	32

Издавач
Савез српских друштвава Словеније

За издавача
Златомир Бодирожа

Главни и одговорни уредник
Душан Јовановић

Лектор за српски језик
Мића Живковић

Графичка обрада и прелом
Душан Јовановић

Обликовање
Бранко Баћовић

Молимо, да сви дописници шаљу своје текстове и фотографије (CD) на адресу:
ССДС, Грабловичева 28, 1000 Љубљана
или по електронској пошти:
dule56@gmail.com

Штампа:
ENOLA B d.o.o.
Medvode

Изази 4 до 6 бројева годишње
Штампање часописа омогућили:

Jskd

JAVNI SKLAD REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

Пројекат је рађен у сарадњи са Владом Републике Србије и суфинансиран од Министарства спољних послова - Управе за сарадњу с дијаспором и Србима у региону.

Овај пројекат је суфинансиран из Буџета Републике Србије - Министарства културе и информисања. Словени излази у поддржаном медијском пројекту нису не изражавају ставове органа који је додатно средства.

Часопис уписан у регистар јавних гласила у Министарству за културу Републике Словеније под бројем 785

Дан државности Србије

Српско културно друштво „Петар Кочић“ из Крања обиљежило 15. фебруар – Сreteње, Дан државности Србије

Поводом 15. фебруара – Сreteња, Дана државности Србије одржана је 18. фебруара 2022. у просторима друштва свечаност у знак сјећања на овај важан датум у српској историји.

На самом почетку присутнима се поздравом добродошлице обратио Крстан Шућур, предсједник СКД „Петар Кочић“, а затим дао ријеч Остоји Шоботу, који је даље водио програм.

У свом излагању Остоја Шобот се осврнуо на почетак српске историје, од Лепенског Вира и Винчанске цивилизације, потом је споменуо српски календар, вјероватно најстарији календар на свијету.

Навео је такође и Веде, за које, како каже, Индијци тврде да су до њих дошле са сјевера од Бијелих Богова. У свом даљем излагању вратио се на сам 15. фебруар, Сreteње 1804. када је у Орашцу подигнут Први српски устанак под вођством Карађорђа Петровића, а онда се вратио на Сreteње 1935 и на „Сreteњски устав“. Устав Књажевства Србије, познат као Ср-

тењски устав, први је устав у Кнежевини Србији који је донет у Крагујевцу 1835. године.

Устав је саставио Димитрије Давидовић. Уставом је извршена подела власти на законодавну, извршну и судску, што се и данас сматра стандардом демократије и уставности.

Послије свог обраћања Остоја Шобот је позвао Душана Јовановића да каже нешто о „Законоправило Светог Саве“, јер је то била тема у програму овог догађаја.

Душан Јовановић је у својој бесједи прво споменуо тадашње стање у српској држави, нагласивши да се током владавине династије Немањића (1166—1371), српска средњовековна држава развијала у сфери политике, религије и културе. Изграђен је велики број манастира, много више него у претходним вековима.

Држава се ширила на пространству између три мора, а градски живот достигао је високи степен развоја. Трговина, ру-

дарство и мануфактура су знатно напредовале. Да би се све то регулисало било је потребно да се усвоје прописи како да све то дјелује у тадашњој српској држави, да се успостави регулатива свих друштвених односа, како грађанских, тако и црквених.

У вези са тим Свети Сава је, користећи разне изворе из грађанских и црквених прописа Ромејског царства одабрао о пре-вео оне који се могу односити и примијенити у српском народу и српској православној цркви.

Законоправило или Номоканон, или Крмчија како га неки зову рађен је почетком 13. вијека, а сматра се да је Свети Сава је 1219. године саставио номоканон под називом Законоправило.

То је био први српски устав, први српски правни акт и писан је на разумљивом народном језику.

Као поређење Душан Јовановић је навео примјер из Енглеске, када је 1215. године усвојен документ под називом „Магна

carta libertatum”, Велика повеља о слободама, писана на латинском језику и латинским писмом, а „Законоправило” је писано на српском језику и српским писмом.

Треба напоменути, нагласио је Душан Јовановић, да је „Законоправило” написано, како се тврди, прије него што је Српска православна црква добила своју аутокефалност.

Законоправило је имало 70 глава, 6 уводних, 44 црквеног права и 20 свјетовног права. Законоправило није само пуки превод ромејских грађанских и црквених правних аката, него садржи и тумачења која је написао Свети Сава.

Због тога Законоправило има своју оригиналност и вриједност. Свети Сава је у своје Законоправило унио бројне прописе о заштити сиромашних, обесправљених и угрожених слојева друштва.

У „Законоправилу” је наглашен складан однос између духовне и свјетовне власти.

У свом даљем излагању Душан Јовановић је навео и неке садржаје из „Законоправила”, као што су социјална правда, чији су прописи били поприлично модерни за то доба, затим ту је заштита сиромашних и улога „часних домова”, заштита старих, немоћних и оних са тјелесним манама, потом узајамне обавезе родитеља и дјете, положај жена, прописи о заробљеницима,

изгнаницима и заточеницима, робовима. Тако да „Законоправило” обухвата шири сплет друштвених односа у тадашњој српској држави, и с правом се сматра првим српским Уставом.

Након бесједе Душана Јовановића наставило се са програмом у коме су рецитоване пјесме поводом овог догађаја.

Крстан Шућур је одрецитовао пјесму Алексе Шантића „Отаџбина“, а Радоман Мајо Крговић своје пјесме „Хероји Великог рата” и „Владици на поклон“, а Остоја Шобот је говорио стихове Војислава Илића из пјесме „Родољуб” и Душана Костића „У тој тами”, Душан Јовановић је рецитовано пјесме Бранка Миљковића „Морава” и Владислава Петковића Диса „Уздах са Дунава”.

Тиме је завршен програм поводом Дана државности Србије, а потом је обављено освећење водике, које је стари хришћански обичај који за циљ има прочишћење воде, како би она задобила моћ очишћења, те да би је људи употребљавали за исцјељење душе и тијела, на одгањање демонских и непријатељских сила и слично. Освећење воде се најчешће обавља пред крсну славу, Божић, Васкрс и када за то осјетимо потребу.

За водичу треба припремити посуду (мања чинија) чисте воде, свијећу, кадионицу, тамјан и босиљак.

Да би вода, служила за освећење и очишћење оних који је пију или се кропе њоме, свештеник овим светим чином призива на воду Божији благослов, те вода добија силу која служи на исцјељење душе и тела, на одагнање видљивих и невидљивих непријатеља, на освећење и очишћење ствари и предмета за људску употребу; једном ријечју, на велику духовну корист оних који вјерују и са повјерењем је употребљавају.

Освећење водике по домовима није само обичај, него потреба самих вјерника, који осјећају потребу да повремено буду освећени и очишћени кропљењем светом водicom.

Долазак свештеника има за циљ да се негује наша духовност, православље и Светосавље, да будно чувамо своју вјеру и своју лијепу српску традицију.

Обред освећења водике обавио је јереј Бранислав Тодорић, који ја затим одржао пригодну бесједу поводом овог догађаја.

Након освећења водике наставило се са дружењем у добром расположењу, а кувари Миле и Рајко, уз помоћ чланица друштва, послужили су кувани купус са сувим месом, који су раније припремили.

Текст и фото: Душан Јовановић

Пијукање уочи Божића

Трећи пут за редом су малишани у просторијама СКУД-а Видовдан уз пијукање најавили један од највећих Хришћанских празника – Божић.

На Бадњи дан у поподневним часовима окупила се екипа СКУД „Видовдан, која је за најмлађе генерације из својих редова припремила пакетиће и под плесне дворане, који је иначе навикао на ударце ципелица, прекрила сламом. Док су се намештале последње Божићне светиљке по зидовима почели су да пристижу први малишани, који су убрзо напунили просторе друштва смехом и Божићним расположењем. Није трајало дуго да су сви малишани били на окупу, па је пијукање могло да почне.

Све је кренуло уласком домаћице обучене у традиционалну народну ношњу, која је квочала и у сламу бацала слаткише и бомбоне, док су за њом ишла деца, која су пијукала и у слами тражила слатке мале радости. Чак иако су неки од њих

накупили више сламе него слаткиша, то им није скинуло осмех са лица, па су тако на крају одмеравали снаге у томе, ко је био најуспешнији у потрази за слаткишима. Убрзо су схватили да су сви победници.

Било је време да се уз звуке Божићних песмица деци придружи и Божић Бата, који је за сваког од њих имао спреман поклончић. Овога пута су за добијање дарова

деца морала да покажу познавање Божићне традиције како би могла примити поклоне од Божић Бате. Најпре су деца требала да објасне шта се то слави 6. јануара и шта значи Бадњак. Многи од њих су као из топа описали Бадњи дан и објаснили како је Бадњак младо, храстово дрво које се сече ујутро на Бадње јутро, па се потом доноси кући. Није било никаквих проблема ни када је било у питању описивање традиционалних јела која обично заузимају место на трпези у време Божића. Очекивано, главну улогу је имала Чесница, погача којој се деца веома радују јер је у њој сваке године сакривен новчић. Онај ко пронађе новчић би, по народном веровању, требао имати срећу целе године, тако да и старијим члановима породице буде драго ако га први угледају. Пошто су деца показала завидан ниво знања о српској традицији, Божић Бати је остало само још да их замоли за песмицу или две, те су му у један глас запевали „Деца су украс света“ и „Божић, Божић благи дан“. Родитељи који су сво време стајали са стране испратили су песмице уз аплауз а неки од њих су се присетили и текста, па су својим „праћеним вокалима“ помогли да то звучи као на правом концерту.

После више него заслуженог пријема пакетића остало је још само да се уради заједничка фотографија за успомену и поспреми слама. Е, код овог другог је постало забавно, пошто је слама уместо у кеси завршила у коси, у ваздуху, на јакнама, јер је уместо срећивања почело разбацавање сламом. Ту се осетило право веселе и гласан смех што и јесте симбол рођења, којег слаavimo на Божић. Дружење смо сви заједно ипак завршили чишћењем сламе и фотографијама, које ће служити као лепе успомене, што и јесте сврха оваквих дружења, која не служе само томе да нас науче неким лепим и занимљивим стварима о народној традицији, већ стварају успомене којима ћемо се у будућности радо враћати и с весељем их се присећати.

Пијукање

За Србе је Божић најрадоснији дан. Зато и дајемо толики значај и пажњу обичају.

Српско друштво др Младен Стојановић из Велења већ осму годину организује „пијукање“. Посебна задужења имали су појединци и чланови друштва за припрему и организацију. За одлазак у шуму и сјечу бадњака ове године били су задужени Зоран и Јово Јауз, а помогли су још Лука Марковић, Његош Јауз и Вукашин Јауз. Требало је да иду и други али су били заражени корона вирусом.

Претходних година за сламу се побрину Даворин Грујић али ове године нису сијали жита па нису имали сламе, тако да смо морали тражити на другом мјесту и нашли у Коњичком клубу Велење, гдје нам је балу сламе за пијукање одобрила Славица Југовић. Пакетиће за најмлађе припремио је Зоран Јауз са дјецом. Пијукање је на молбу родитеља пребачено на 16. јануар 2022. јер су нека дјеца била у изолацији због корона вируса, а много њих је отишло у свој родни

крај. Иако су била ограничења због короне пријавило се доста дјеце. За дјечји програм побринула се Данијела Митровић са дјечјом екипом. Тематика програма односила се на Божић.

Бадњак (храстово дрво) у рану зору посјечен и донесен. Наши чланови су Бадњак окитили и припремили дарове за дјецу. У десет сати окупили су се сви позвани, дјеца наших чланова и пријатељи, међу којима је било и Словенаца. Програм је започео са рецитовањем српских пословица и пјесама наших најмлађих а онда су наши дјечаци Вук Лулић, Његош Јауз, Вукашин Јауз, Страхинја Милисавић и Лука Марковић кроз врата унијели храстове гране и запјевали пјесму „Ој, Божићу“. Мало им је било неугодно али су смогли снаге да отпјевају пјесму до краја. После тога услиједило је оно најбитније „Пијукање“ због чега су дјеца и позвана.

Велика радост за дјецу је почела. Дозивали смо их позивом пипи, пипи, пипи, а онда их обдаривали бомбонима, орасима које смо за њих бацали по простору свугдје гдје је била слама. Било је задовољство гледати их како траже и веселе се нађених ораха и бомбона. Многа дјеца су први пут у животу имала контакт са сламом. Послије тога смо их још обдали са пакетићима.

Гости су били врло задовољни што само значи да у друштву добро радимо на очувању обичаја и традиције. Ове године био је одзив врло добар, пријављено 35 дјеце. Врло нам је драго видјети нове образе људи који доводе своју дјецу у наше друштво.

За пијукање је била задужена и укључена већина наших чланова...

Текст: Јово Јауз
Фото: Зоран Јауз

Свети Симеон Мироточиви

Културно друштво Брдо прославило своју славу настављајући и чувајући српску народну традицију

У просторима КД „Брдо“ у Крању су 26. фебруара 2022. били окупљени чланови друштва, представници осталих српских организација, те високи гости поводом празника Светог Симеона Мироточивог, славе Културног друштва „Брдо“. Својим присуством су његова ексцеленција Милорад Живковић, амбасадор Босне и Херцеговине у Словенији, протојереј-ставрофор Будимир Галамић, Јанез Черне замјеник градоначелника Крања, Мирко Шокчевић, кум славе, Златомир Бодирожа, предсједник Савеза српских друштава Словеније, као и представници српских друштава из Словеније допринијели да славска свечаност протекне онако како и доликује слављењу свог заштитника.

Главна сала друштва је захваљујући труду организатора изгледала свечано примивши стотињак људи, чланова друштва и гостију. Прије почетка славског обреда Митар Вујиновић, предсједник Културног друштва „Брдо“, као домаћин славе, позвао све присутне да испрате рецитал о Светом Сави и Симеону Мироточивом, који су припремили ученици допунске школе на српском језику у Крању. Млади рецитатори су оправдали повјерење и веома успјешно извели своје рецитације.

Након тога започет је чин славског обреда који је водио протојереј-ставрофор Будимир Галамић, парох православне парохије у Крању. Славски колач ломили су Митар Вујиновић и свештеник Будимир Галамић.

Будимир Галамић је пригодном бесједом честитао славу члановима друштва, а затим

је Митар Вујиновић захвалио гостима на доласку на славу, захвалио се спонзорима друштва Зорану Зецу, Љубиши Гојковићу и Жељку Савановићу на подршци у раду друштва, а онда је дао ријеч Мирку Шокчевићу, куму славе, који је члановима друштва честитао славу и пожелио много успјеха у будућем раду.

Милорад Живковић, амбасадор Босне и Херцеговине у свом обраћању честитао је салву друштва и зажељео успјешан рад. Јанез Черне, замјеник градоначелника

Крања, захвалио се на позиву и члановима друштва честитао славу, са жељом да наставе са успјешним дјеловањем.

Славу друштва честитали су и остали гости, представници српских друштва у Словеније, Крстан Шућур, у име СКД „Петар Кочић” Крањ, Милош Милић у име СКПД „Свети Сава” Крањ, Мићо Вукић у име КПСХД „Вук Караџић” Радовљица и Стојан Миловић у име Удружења гуслара Словеније из Кочевја.

По окончаном уздизању славе и завршетку бројних здравица су присутни сјели за богату трпезу и кулинарске доброте из ризнице српског кулинарства које су спремиле домаћице, чланице велике породице КД „Брдо”. Припреме оваквих догађаја и гозби изискују одређене вјештине и домаћинску нарав коју друштво доказано посјеђује.

Дружење на слави настављено је у добром расположењу, онако како и треба да буде на овако важном и лијепо догађају.

Текст и фото: Душан Јовановић

Мртво море

Српско културно друштво „Сава“ Храстник наставило са драмском дјелатношћу приказом монодраме „Мртво море“

Монодрама „Мртво море“ коју је на текст Радоја Домановића, најпознатијег српског сатиричара, извео Душан Јовановић, приказана је 12. марта 2022. у Младинском центру Храстник пред око педесетак чланова и пријатеља друштва који су с великом пажњом и интересовањем пратили ову представу. Прије самог извођења представе присутнима се обратио Цвијетин Нешковић, председник СКД „Сава“ Храстник, које је организатор и реализатор овог пројекта, и најавио извођача, који ће извести драму која је у наслову.

Душан Јовановић је до сада учествовао у низу пројеката литерарно-драмског садржаја, а једна од његових склоности је тумачење књижевних дјела, која су на свој начин захтијевна и треба напамет да научи веома обимне текстове и да их изразито увјерљиво тумачи. Тако је био веома успјешан на наступу код Српског културног друштва „Сава“ из Храстника, тумачећи приповјетку Радоја Домановића „Мртво море“. То је приповјетка у којој се описује живот људи у једној српској паланци, њихово не прихватање различитих од себе и мржњу само према онима који се издигну изнад просјека средине у којој живе. Малограђанска средина је учмала средина која на подноси разлике и веома тешко мијења своја учмала унапријед утврђена мјерила доброг понашања. У њој влада дволичност и лицемјерје, а сваки појединац је принуђен да своја лична размишљања подреди маси, да се не супротставља учмалости и крши правила. Малограђани не воле промјене и не желе да прихвате ништа ново, па чак и ако

Душан Јовановић

је оно лијепо, добро и занимљиво. Ту се осуђује свако понашање другачије од уобичајеног. Сви који штрче и одскачу од других изложени су исмијавању, оговарању и игнорисању.

Можете замислити колико ликова је у једној провинцији описивано, и овај извођач их је на свој начин тумачио. Како се каже, сто људи сто ћуди, а наш Душан Јовановић је сваку ћуд увјерљиво тумачио. Ако је неко у њиховој средини имао какав таленат то није његова врлина, већ напротив, велика мана због које у својој малој средини доживљавају велике непријатности. Они представљају опасност и ризик за друге, јер могу да постигну нешто више и нешто боље.

Душан је томе додао нешто своје страсти, код наглашавања појединих ликова, па је то звучало заиста страствено и упечатљиво.

Приводећи свој наступ крају, публика га је наградила громогласним аплаузом. Овај драмски пројекат финансијски је подржао Јавни фонд Републике Словеније за културне дјелатности, а за костимографију побринула се Славица Трипуновић – Мода Трбовље.

Након представе уприличена је закуска и свечаност поводом Осмог марта – Међународног дана жена, гдје је настављено дружење у веома пријатној атмосфери, уз музику, а ту је и неизбјежно српско коло. Цвијетин Нешковић је чланицама и пријатељицама друштва честитао њихов празник, а затим је Марко свима њима подијелио букете цвијећа, да би се потом наставило са дружењем у добром расположењу.

СКД „Сава“ Храстник

Душан Јовановић и публика

Словеначки културни празник

Уочи Прешерновог дана – словеначког културног празника, 7. фебруара је у Делавском дому Храстник одржана прослава са поделом награда.

Признање „8. фебруар“ које додељује Савез културних друштава Храстник највеће је признање за рад у области аматерске културе у општини Храстник. Ове године уручено је пет награда Маји Кастелиц, Тјаши Шкетако Разпотник, Михи Бантану, Звонету Излакару и Тимотеју Мастнаку.

У културном програму учествовали су Женски хор КД „Свобода“ Дол, МоПЗ „Свобода“ Храстник, Српско културно друштво „Сава“ Храстник, саксофонска секција „Стектларске годбе“ и рецитаторка

Ангелина Абрам из Основне школе Храстник. Свечани беседник је био Матјаж Дрвеншек.

У најави наступа Српског културног друштва „Сава“ Храстник се каже: „Култура је оно што нас повезује у тешким временима. Свестраност културе је безгранична и без ње би наш свет био празан, непријатан и изгубљен. Она живи у нашим срцима и све док је тако не морамо да се плашимо за будућност. 8. фебруара одајемо почаст култури, дешавају се и ређају догађаји и

прославе, а вечерас ће Женска певачка група СКД „Сава“ наш културни програм обојити сплетом традиционалних српских песама.

Потом је Женска певачка група СКД „Сава“ Храстник, под менторством Снежане Максимовић, отпевала песме: „Тегнај ми оро Бојано“, „Мајка Мари косе плела“ и „Тргнала румена за вода студена“. Музички корепетитор Марко Чушин, хармоника.

СКД „Сава“ Храстник

Пјевачка група СКД „Сава“ Храстник

Чланице СКД „Сава“ Храстник

Свјетски дан поезије

Поводом 21. марта, Свјетског дана поезије, одржано књижевно вече у организацији СКД „Петар Кочић“ Крањ

Српско културно друштво „Петар Кочић“ Крањ, настављајући своју дјелатност на подручју литерарног стваралаштва, припремило је 8. априла 2022. у просторима друштва књижевно вече на коме су учествовали српски књижевници из Словеније, као и рецитатори који су читали пјесме српских пјесника. На тај начин друштво се придружило онима који обиљежавају овај значајан догађај не само за поезију, него за књижевност и писану ријеч у цјелини.

На почетку програма присутнима, њих око педесетак, међу којима и чланови других друштава, обратила се Снежана Максимовић, која је водила програм овог догађаја. У свом уводном говору навела је: „Поштовани посетиоци, драги пријатељи и чланови друштва. Веома се радујем, јер поново могу рећи „добро вече на још једно књижевно вече“. У времену које је иза нас, времену сивила и на неки начин ускраћене слободе, мислим да смо схватили колико смо људи заправо потребни једни другима, колико нам је недостајало да у колу заиграмо, да се загрлимо и запевамо, по коју песму прочитамо и радосно се дружимо. Надамо се да ће тако и остати па ћу са надом у боље сутра прочитати песму под називом „Човече“, коју је написао Мајо Крговић“.

Након тога сљедећим ријечима истакла је због чега се обиљежава овај датум: „Организација уједињених нација за образовање, науку и културу (UNESCO), 1999. године прогласила је 21. март светским даном поезије. Дан када нам стиже пролеће из којег пупа и креће живот. Циљ који се

жели постићи обележавањем овог дана је промоција читања и писања, објављивања и проучавања поезије у језичким заједницама широм света. У иницијативи да се прогласи светским даном поезије, UNESCO је препознао начин да се изрази јединство о креативности људског ума. Поезија нам открива да појединци свуда у свету деле иста питања, мисли и осећања, а какве мисли и осећања деле наши песници у Словенији најбоље ће вам рећи они сами“.

Затим је поздравила учеснике у програму: Радослава Милановића, Крстана Шућура, Маринка Јагодића Макија, Остоју Шобота, Радомана Маја Крговића и Душана Јовановића.

Програм ове књижевне вечери био је подијељен у три круга, а прије првог круга Снежана Максимовић је у кратком уводу навела: „У поезији се пажљиво бирају речи, као што се пажљиво траже шкољке на плажи. Већ сам ритам и распоред речи у поезији прича једну причу, поставља атмосферу, увлачи читатеља и шапћући му долази све до срца. Потребна је вештина за постизање таквог склада, за преношење поруке, а потребна је и отвореност за слушање те поруке. Снага поезије није само у језику или могућности да се човек натера да осећа нешто, брзо и сада. Снага је у ритму којем није потребна музика и у речима којима сами дајемо контекст. Можда се у неким стиховима препознамо, можда нас подсети на детињство или само нешто научимо у сваком стиху. Надам се да понекад завирите у понеку збирку песама и пустите да вас стихови воде као што ћемо се и ми препустити стиховима наших песника“.

На ред су дошли пјесници и рецитатори. Често се поставља питање гдје пјесници, као и други писци, проналазе надахнуће за своје стваралаштво, своје пјесме, приче, романе, приповјетке, а одговор може бити једноставан, налазе га у себи, своме срцу, својој души, у својим ближњима, пријатељима, познаницима, у своме народу, у својој околини, у Богу, укратко речено у цијелој васељени. У првом кругу прво је Радослав Милановић прочитао из своје нове збирке „Ишчашено доба“ три пјесме и то „Елита“, „Фотељски живот“ и „Ишчашено доба“. Ово је иначе његова трећа збирка пјесама. Крстан Шућур је рецитовао пјесму Боре Капетановића „Чувај Боже“, а Маринко

Јагодић је у овом кругу представио своје три нове пјесме: „Коронавирус“, „Писање песме“ и „Реч“. Остоја Шобот је говорио одломке из Платоновог дјела књиге „Одбрана Сократова“. Своју пјесму „Зима“ у првом кругу прочитао је и Радоман Мајо Крговић. Представљајући неке од српских и свјетских пјесника Душан Јовановић је рецитовао пјесме Стевана Раичковића „Камена успаванка“ и „Књиге“, као и пјесму Александра Сергејевича Пушкина „Клеветницима Русије“.

Други круг је такође почео уводом Снежана Максимовић која је навела: „Поезија је вештина којом се речима претвара снага маште у игру. Поезија је врста музике, ваља се чути да би се доживела. Поезија је као живот – свака љубав, мисао, сваки инстинкт па и нагон, поезија је за себе. Данашњи свет је узнемирен и гневан, потребна му је помоћ да се смири и радује новом дану. Неуништива поезија је мелемна творевина духа која зацељује душу и отвара неслућене лепоте у матерњем језику. Доследност је оно што код поезије највише боли човека данас и то умањује њен утицај, али је доследност упорна, оставиће свој траг и тај траг ће бити велики. И наши песници оставили су вечерас на нас упечатљиво велик траг па их послушајмо још једном“.

Рецитације пјесама у овом кругу отпочео је Радослав Милановић и представио још двије своје нове пјесме а то су „Да ли смо достојни предака својих“ и „Бања Луко“. Крстан Шућур је рецитовао веома духовиту и поучну пјесму Боре Капетановића „Једна мајка, једном сину, једне зиме“. Из своје збирке „Источни прозор“ Маринко Јагодић Маки је прочитао пјесме „Одбрана Русије“ и „Милош Обилић“. Остоја Шобот је извео одломак из дјела „Друга књига“ Жарка Лаушевића. Радоман Мајо Крговић је рецитовао своју пјесму „Другови“, а Душан Јовановић је рецитовао пјесме Мирослава Мике Антића „Опроштај“ и „Протестну

песму“ а онда и пјесму Милована Витезовића „Поменик“.

У наставку програма, у трећем кругу, прво је Радослав Милановић читао своје пјесме, такође из нове збирке, а то су пјесме „Плакање сам забранио себи“ и „Боџи“, да би потом Крстан Шућур одрецитовао „Идилу“, још једну пјесму Боре Капетановића. Затим је Маринко Јагодић из своје збирке „Из торбе једног...“ прочитао пјесму „Просула се месечина“ као и једну још необјављену пјесму „Да смо се раније срели“. Занимљив одломак из свог романа „Свјетла у тами“ прочитао је Остоја Шобот. Своје пјесме „Деда и унук“ и „Београд“ рецитовао је Радоман Мајо Крговић, да би потом Душан Јовановић прво рецитовао пјесме Бранка Миљковића „Љубав поезије“ и „Поезију ће сви писати“, затим пјесму „Ако“ од Радјарда Киплинга, а на крају извео и кратак одломак „Шпијун у Ровцима“ из дјела Матије Бећковића.

На крају трећег круга, односно при крају самог програма, Снежана Максимовић је истакла: „Верујем да сте као и ја уживали у свим овим стиховима и речима наших песника. Нека нам се и у будуће дешавају само овако лепе ствари, а једна од најлепших која следи ускоро је наш најрадоснији празник васкрсење. Васкрсење је празник над празницима, живот вечни, повратак извору живота, повратак оцу небеском. Као што је рекао наш апостол Павле, да господ није васкрсао, узалуд би била вера наша. Наши чланови друштва увек умеју да понешто лепо напишу а и срећни су јер њихове песме за њиховог живота има ко да чита. Искористићу прилику да тим поводом прочитао још једну песму нашег Маја Крговића“.

Рецитовањем пјесме „Васкрс“, Радомана Маја Крговића, завршен је програм ове књижевне вечери, а онда је Снежана Максимовић дала ријеч Крстану Шућуру, предсједнику СКД „Петар Кочић“ Крањ који је у свом обраћању и поздраву публици и гостима навео да су овај пут изостали неки пјесници, као и музичари, гитаристе, гуслари, али да је и поред тога јако задовољан приказаним програмом. Поздравио је госте, Златомира Бодирожу, предсједника Савеза српских друштава Словеније, Митра Вујиновића, предсједника КД „Брдо“ Крањ и Милоша Милића, предсједника СКПД „Свети Сава“ Крањ. Захвалио се свим учесницима у програму, пјесницима и рецитаторима и нагласио да уз сарадњу друштво може помоћи и другим друштвима да организују сличне догађаје. На крају свог обраћања захвалио се и свима онима који су помогли организацију ове приредбе, и позвао све присутне на дружење уз скромну, али добро припремљену закуску.

Текст и фото: Душан Јовановић

Коло се вије

5. међународни фолклорни фестивал ветерана

Културно друштво „Брдо” Крањ организовало и веома успјешно извело 5. међународни фолклорни фестивал ветерана

Велика пауза, више од двије године, оставила је трага у свим друштвеним дјелатностима, па тако и у културној дјелатности српских друштава у Словенији, нарочито у фолклорним секцијама гдје је дуго времена био онемогућен било какав рад, често ни редовне пробе нису се могле изводити, а камо ли фолклорне приредбе са више учесника. Сви су остали жељни разноразних догађаја и приредби, ускраћени за задовољства које пружају не само културни догађаји сами по себи, него је ускраћено и дружење, а човјек је друштвено биће, није изолован појединац који живи сам за себе. Зато је и овај догађај веома битан, како због броја друштава која су се одазвала позиву организатора, Културног друштва „Брдо” Крањ, него и по одзиву публике која је била присутна на овој приредби и на прави начин подржала све учеснике у програму.

Дворана Шмартинског дома у Мјесној заједници Стражишче у Крању била је 15. априла 2022. мјесто одржавања 5. међународног фолклорног фестивала аматера под називом „Коло се вије“, дворана у којој су одржане бројне културне приредбе у организацији српских друштава из Крања.

Фолклораши, учесници у програму, окупили су се у Стражишчу већ у касним поподневним сатима, да би се припремили, одржали техничке пробе и били спремни за наступе. И публика је пристизала и почела да пуни дворану, жељна игре и пјесме, која је од давнина културно богатство сваког народа, а код српског народа пјесма прати сваког човјека од рођења до смрти, без

пјесме и игре не може се замислити ни једно прослављање било ког важнијег датума и догађаја.

Вријеме је било да крене овогодишњи Фестивал, да нестрпљиви фолклораши изиђу на бину и заиграју, да се представе публици, која је такође била спремна да прати наступе свих фолклорних група. Све је било спремно, публика, учесници и Миодраг Кондић, водитељ програма који је у свом првом обраћању публици навео: „Драга публика, уважени посјетиоци, пријатељи Културног друштва „Брдо”, драго ми је да, последице извјесног затишја на подручју друштвених и културних догађаја, имам прилику најавити Пети међународни фолклорни фестивал ветерана „Коло се вије”. Као занимљивост вам преносим чињеницу да се на данашњи дан, 15. априла, обиљежава Међународни дан умјетности, којем на својеврсан начин доприноси и наша данашња фолклорна активност, недјељиви дио културе и умјетности једног народа. Поздрав друштвима учесницима и играчима који ће наступати, као и осталим представницима културних организација, представницима Савеза српских друштава Словеније, представницима града Крања”.

Након поздравног говора услиједила је најавна прва тачка програма за коју је Миодраг Кондић рекао: „Сами помен и изговор ријечи Косово код нашег народа буди емоције. Игре са Косова су кореографија нашег, КД „Брдо”, фолклорног вође ветеранског ансамбла и аутора Алеша Оштира. Препуштам бину ветеранима КД „Брдо” у ишчекивању косовског призвука”.

Мишар Вујиновић и Јанез Черне

Фолклораши, ветерани, Културног друштва „Брдо”, потпомогнути са нешто млађих снага, онима који су до јуче били у извођачким ансамблима, добро су се припремили за ову прилику, као уосталом и сви други ансамбли који су били учесници ове приредбе. У околностима које су иза нас често се морало радити и убрзаним ритмом, а треба имати на уму да су велика већина „ветерана” рекреативци, они који нису били чланови извођачких ансамбала, и да се и не може од њих очекивати да буду на вишем нивоу него што је то могуће, узимајући у обзир све чињенице. Ипак, одмах да се каже, све групе су показале велику вољу, умијеће и жељу да се представе на најбољи начин. Мора се цијенити њихов рад, сати и сати проведени на пробама, много проливеденог зноја, па чак и одрицања од неких личних послова и задовољстава.

У другој тачки програма наступила је ветеранска фолклорна група Српског културно просветног друштва „Свети Сава” из Крања о којој је водитељ рекао слиједеће: „Српско културно просветно друштво „Свети Сава” је најстарије српско друштво у Словенији. Њихов рад започиње 1990. године, што значи да су јубилејну тридесетогодишњицу већ прославили – на жалост због свеукупне ситуације у нешто скромнијем облику. Управо зато су јако радосни што напоскон могу изаћи на позорницу и представити игре из Владичиног Хана аутора Данијела Вучићевића. Умјетнички вођа групе је Алеш Оштира”.

Публика и јосици

Трећа тачка програма била је намијењена Фолклорној групи „Сава“ из Крања. У најави њихових игара Миодраг Кондић је рекао: „Прије него што најавим наше пријатеље и њихову припремљену тачку, дозволиће да напоменем да Фолклорна група „Сава“ наступа преко седамдесет година. Њени почеци сежу у давну 1949. годину када су се, као млади радници фабрике „Сава“, удружили у фолклорну групу. У склопу Културног друштва „Сава“ Крањ ради и женска пјевачка група „Девче“, а битно је рећи и то да су чланови СЮФФ – међународне фолклорне организације. Данас ће нам приредити „Штајерске игре“ аутора и вође групе Томажа Гантара“. Фолклораши „Саве“ одиграли су „Штајерске игре“ и добили заслужен аплауз публике.

Дошло је вријеме да се мало предахне од игре и да се нешто запјева, а у најави Мушке пјевачке групе КД „Брдо“ речено је: „И пјесма, чедо моје, пјесма и свирка чине народ. Свака птица својим гласом пјева. И сваки народ има свој глас и своју пјесму по којој се познаје. Кад сретнеш странца, не питај никада ко је и одакле је. Пусту га да запјева или засвира и све ће ти се само казати. Одмах ћеш знати да ли је Бугарин или Грк, да ли је дошао из равне

Унгарије или из прекоморских земаља. Ако му језик не можеш разазнати, његово пјевање и свирање увијек ћеш разумјети. Гусле и дилпе, трубе и тамбуре, свирале и цитре говоре све језике свијета“. Наравно, препознајете ријечи из завјештања Стефана Немање, у народу познатог као Свети Симеон Мироточиви, то је, да напоменем и Крсна слава нашег друштва, а био је велики жупан Рашке, родоначелник владарске династије Немањића и творац моћне српске државе у средњем вијеку. Много тога се кроз ове ријечи казало о пјесми, а ја препуштам старијој, да кажем ветеранској, мушкој пјевачкој групи КД Брдо да пусти пјесми да се сама каже“. И заорила се двораном пјесма, она права народна.

Наставило се, након пјесме, са играма. У петој тачки програма представила се фолклорна група Српског културног друштва „Сава“ Храстник, а Миодраг Кондић је најављујући њихово извођење навео: „Наши пријатељи из Српског културног друштва „Сава“ из Храстника под тим именом раде већ двадесет и пет година, трудећи се да на подручју Словеније очувају наша српска обиљежја, а уједно чинећи спону између српског и словеначког народа њиховог краја. Носиоци су Бронзаног признања Општине Храстник за допринос

Злашомир Бодирожа

на друштвеном подручју. Поносе се својом традиционалном манифестацијом Етно фестивал Храстник. Њихови ветерани нам доносе пјесме и игре из Београдске Посавине. Аутор кореографије је Милан Радовановић, а музику је приредио Дарко Ћитић. Групу предводи Зоран Јауз“. Кренула је прво пјесма „Београдски мали пијак“ а онда и игра.

Из Београдске Посавине пјесмом и игром отишло се до Сјеверне Македоније, а за то су се побринули ветерани, чланови фолклорне групе, Македонског културног друштва „Свети Кирил и Методија“ из Крања за које је у најави истакнуто: „Данашњи фестивал одиста одише разноликошћу. Да је тако доприноси и Македонско културно друштво „Свети Кирил и Методија“. Њихова група ће приказати веселе обичаје и шале које се изводе поводом Ђурђевданске светковине, симболичне побједо зиме и прољећним буђењем природе. Кореографија „Венчек Гјурговден“ аутора Миладина Младенова ће са свим својим украсима и посковним музичким инструментима красити бину нашег вечерашњег фестивала. Добредојде пријатељи!“

Мушка пјевачка група КД Брдо Крањ

КД Брдо Крањ - Игре са Косова

СКПД Свети Сава Крањ

ФГ Сава Крањ

СКД Сава Храсњик

МКД Кирил и Методија Крањ

СКД Пејар Кочић Крањ

У седмој тачки програма прилику да покаже резултате својих напорних припрема добило је Српско културно друштво „Петар Кочић, још једно друштво из Крања, и њихова ветеранска фолклорна група. За њих је у најави њихове кореографије речено: „Српско културно друштво „Петар Кочић“ из Крања своје активности биљежи петнаест активних година. Поред драмског и литерарног доприноса нашој култури не изостаје ни пјесма и игра као фолклорни културни печат. Радује их сарадња са другим друштвима. Како је ужички крај такође познат по динамичној и препознатљивој игри, они ће нам приказати Игре и пјесме из Ужица. Аутор кореографије и умјетнички вођа ансамбла је Снежана Максимовић”.

Прије последње тачке програма водитељ Миодраг Кондић је на позорницу позвао Митра Вујиновића, предсједника Културног друштва „Брдо“ Крањ. У свом обраћању публици Митар Вујиновић је поздравио све присутне као и госте на концерту међу којима су били Матјаж Раковец, градоначелник Крања као и његов замјеник Јанез Черне. Митар Вујиновић се у свом говору захвалио свим учесницима у програму, затим Градској општини Крањ на подршци у дјеловању друштва, као и донаторима и свима онима који на било

који начин помажу рад и напоре друштва на очувању и јачању српског народног идентитета. Затим је позвао Јанеза Чернета, замјеника градоначелник Крања да се обрати публици. Јанез Черне је честитао свим учесницима у овом лијепом догађају и пожелио много успјеха у будућем раду. Након њега честитку на организацији овог догађаја као и свим учесницима у програму изрекао је и Златомир Бодирожа, предсједник Савеза српских друштава Словеније.

И тако, дошло се до задње тачке овог програма, ове лијепе вечери у којој су сви уживали, како публика тако и сами учесници. Ова тачка најављена је следећим ријечима: „Последња тачка данашњег програма су „Игре из Црне Траве”. Умјетнички вођа ветеранске фолклорне групе КД „Брдо” је Алеш Оштир, а аутор ове кореографије је Дејан Бодирожа, уз музичко аранжирање Вање Диздаревић. Један од драгуља културне баштине Црне Траве је свакако народна игра овог краја. О томе како се у Црној Трави народ весели и како се игра, писао је часопис „Политика” још 1927. године овако: „После ручка у основној школи почело је народно весеље. Али ни то весеље није као у осталим крајевима. Нема ту ништа усиљено, ништа одређено програмом и у напред прописано. Црна Трава се веселила са свим својим

сокацима, са свим кафанама и дебелим ладовима гранатих букви. Грмеле су музике и војне и циганске, окретало се коло у бескрај док девојке и младићи не изгубе дах.” Погледајмо описани дух града кроз фолклорни приказ наших ветерана.”

И тако, мало по мало, кроз игру и пјесму дошло се до краја овог програма са којим могу бити задовољни сви који су имали прилику да дођу и да виде разнолике игре из неколико крајева, а задовољни су и играчи, фолклораши-ветерани, који су најзад добили прилику да се представе публици, а то су учинили на најбољи начин.

Програм је завршен, али не и дружење уз музику уживо, уз оркестар „Трећа смјена”, када су и публика и учесници у програму добили прилику да заиграју и да се друже до касно у ноћ.

Све у свему један лијеп и занимљив догађај, а прије свега подстицај свима онима који се баве фолклором, да наставе са својим радом и организовањем оваквих, као и других, културних приредаба.

Текст и фото: Душан Јовановић

КД Брдо Крањ - Игре из Црне Траве

ИНТЕНЗИВНИ ВИКЕНД

Интензивни викенд СКУД-а Видовдан у ЦШОД Фара

У југоисточној Словенији, наомак границе Словеније са Хрватском, налази се мало насеље по имену Фара, које је део општине Костел. Управо су се тамо 15. априла 2022. године упутили чланови извођачког ансамбла Српског културно уметничког друштва „Видовдан“ из Љубљане са намером да интензивно спремају програм за годишњи концерт, који се одржава за мање од месец дана.

„Видовданци“ су своју публику обрадовали концертом у октобру 2021, но сада је циљ надмашити тај концерт. Програм за овогодишњи концерт се спрема месецима уназад, а у склопу финалних припрема одлучено је да се организује интензивни викенд у Фари. Зато што смо током претходног боравка из Фаре понели само најбоља искуства и утиске, одлучили смо се за поновни одлазак тамо.

Како смо у петак стигли релативно касно, прво нас је сачекала вечера да бисмо добили енергију за предстојећу фолклорну пробу. После пробе је организовано сасвим заслужено дружење. По питању активности је најнапорнија била субота. По плану су нас очекивала два блока проба, а тај дан се за женске чланове друштва одржала и

радионица сценске шминке и фризуре. Последњи дан припрема смо имали малу публику – чланове Српског културно уметничког друштва из Кочевја. Управо су чланови Српског културно уметничког друштва из Кочевја међу првима видели нове кореографије са којима смо обогатили наш репертоар. По проби су за нас организовали и праву гозбу, због чега смо им веома захвални.

Ко нас прати на друштвеним мрежама, приметио је да на сликама из Фаре имамо доста нових чланова у извођачком ансамблу. Осим интензивних припрема за концерт, циљ је био и такозвани team-building. Оно на шта смо поносни, јесте да као културно уметничко друштво заиста познајемо шта су ред, рад и дисциплина. Но, исто тако знамо и да се забавимо.

По завршетку интензивних проби имали смо и организована дружења. Како међу нашим члановима има и оних који су осим играчког талента надарени исто тако и свирачким и певачким, знало се спонтано засвирати, а потом и запевати уз звуке гитаре до у ситне сате.

Надамо се да ће све ове интензивне припреме уродити плодом и да ћемо вама, публици, пренети бар део емоције коју доживљавамо на сцени.

Јелена Самочета

Српско културно друштво Слога Нова Горица у 2022.

Много новина и пуно живости у СКД „Слога“ Нова Горица

Текућа 2022. година донела је пуно новина и унела пуно живости у рад и деловање СКД „Слога“ из Нове Горице. Најпре са ублажавањем, а потом и са потпуним укидањем „противепидемијских“ мера, поново су се створили услови за припрему и организовање различитих културних догађаја и манифестација, које су нам задњих дана толико недостајале.

Почетак године, као и друга половина претходне, обележени су, пре свега изванредном сарадњом са допунском школом српског језика коју у Новој Горици испред Министарства просвете Србије води Тамара Сврзић. СКД „Слога“ је, као и небројено пута раније, показала своју инвентивност и широкогрудост и српској школи несребично ставила на располагање просторије у свом седишту које су адекватно опремљене и погодне за одржавање наставе. А ту су и активисти друштва који су увек на располагању да прискоче у помоћ и помогну.

Управо у сарадњи са допунском школом у предвечерје дана Светог Саве одржана је и заједничка приредба, односно сусрет ученика допунске школе и младих фолклораша „Слоге“. Било је то заиста пријатно вече, пуно радости и топлине, започето Химном Светом Сави, а завршено заједничким колом свих присутних ученика, фолклораша и њихових родитеља и учитеља.

Почетак године донео нам је и поновно активирање и активан рад литерарне и фотолковне секције. Нарочито је запажен наступ младе песникиње, члана наше литерарне секције, Тине Јаћимовић на обележавању културног празника Словеније и јубилеја

Савеза културних друштава Нове Горице. Тина је наступила на приредби под називом „И небо није подељено“ у Културном дому Нова Горица и пожњела опште симпатије и дивљење свих присутних. Њене две песме „Жеља“ и „Љубав“ представљале су лајт мотив целокупне приредбе и дале поетску интонацију целокупној манифестацији.

Крајем фебруара, тачније 27. фебруара 2022. одржана је и редовна годишња Скупштина СКД „Слога“. Традиционално, скупштина се одржава у великој дворани Савеза културних друштава Нова Горица, популарној „Точки“, па је и овога пута било тако. На скупштини су разматрани и усвојени извештаји о раду за претходну годину свих органа и секција друштва, а такође су усвојени и планови рада за текућу годину. Скупштина је одлучила да актуелни органи друштва наставе са радом до следеће скупштине 2023, која ће бити изборна, а из разлога ванредних околности у којима је друштво радило задње две године.

Посебно важна и симболична је била одлука Скупштине да прогласи свог првог почасног члана, а то је доајен друштва Драго Савановић, један од оснивача друштва коме су упућене честитке и захвалност за дугогодишњи рад у друштву.

У међувремену је и фолклорна секција друштва кренула „пуном паром“ у своје активности. У секцију се пријавило пуно нових и младих чланова, тако да је секција бројна као никада до сада. Нарочито је важно и запажено присуство најмлађих који са невиђеним ентузијазмом уче своје прве кораке српског фолклора.

Драго Савановић

Координаторка и уметнички руководилац фолклорне секције, Биљана Савић има пуне руке посла, па је већ морала да ангажује двоје асистената, Сару Јањић и Момчила Дамјановића који вредно раде са најмлађом групом деце.

У међувремену су дошли и први наступи. У априлу је СКД „Слога“ реализовала своја два пројекта и приредила две заиста занимљиве културне манифестације у Дому младих у Вртојби. Најпре је 15. априла организована мултимедијална приредба „Култура нас зближује“, а потом, 16. априла и дечји фолклорни концерт „Дечја радост уткана у коло“, коме је следило забавно вече и игранка за све присутне. На овим приредбама наступило је пуно младих из допунске школе српског језика, свих група фолклорне секције, као и млада песникиња Тина Јаћимовић.

На крају преостаје нам само да констатујемо како је ова година почела са пуно ентузијазма и пријатних момената, а пред нама су, надамо се, многи леви догађаји и путовања која са нестрпљењем очекујемо.

Синиша Живковић

Скупштина СКД Слога Нова Горица

Тренині фолклорне секције

Тренині децје групе

Прослава Свешће Саве

Култура нас зближава - Ученици дојунске школе

Тина Јаћимовић

Дејчи ансамбл

Tina Jaćimović

LJUBAV

Ljubav su snovi,
Najbolji i najgori.
Ljubav su ljudi poznati,
i ljudi novi.
I kod svih se ljubav stvori.

Nije ljubav
kad se zaljubiš u lepotu.
nego kad u nekome
vidiš sve sto želiš u životu.

Ljubav je i poštovanje.
Al' to od ljubavi
nije ništa manje.

Ljubav je u srcu toplina,
i telo puno adrenalina.
A u duši vrelna.
I sve nam to pričini
nečija blizina.

Ljubav su duše pomešane,
u svakom čoveku poboljšanje.
I ljute namere smekšane,
ko male igračke plišane.

Istina je da je ljubav slepa,
može biti i bol i tuga
Ali je opet emocija lepa
kao posle kiše duga.

Ljubav su nekad i suze
mekane kao svilene bluze.
Ali se ipak od tuge otima.
I sve se u ljubavi oprašta
ako je ona prava u srcima
i u duši caruje mašta.

ŽIVOT

Život je čudo.
Kad si mlad,
kad si star,
uvek ludo.

Učimo se od prvog
do zadnjeg dana.
I na kraju opet
niko ne ostane bez mana

Na momente je teško,
lakše prođe sa smeškom.
Na momente je lepo.
I u tu se lepotu
zaljubimo slepo.

Pa nas lomi, kida.
Pa nas diže i usreći,
pa kaže da budemo jaki
i u najvećoj nesreći.

Ima tu veselja, a i tuge,
bolesti, smrti, rođenja
dođu nam i stvari druge.

A najvažniji nam je
pravi put do sreće,
jer je to osećanje
od svakog drugog veće

Želimo da život
u veselju nam prolazi,
da se sreća svuda nalazi.
Sve u svemu, tu se krije nešto
što od života ne dobijamo često

Život nam je samo jedan,
svako svome putu mora biti predan.
Da ga gradi od ljubavi i sreće
koje mu niko pokvariti neće.

Владе Перендија и Синиша Живковић

Забава друштва

Култура нас зближава - Ученици дојунске школе

Култура нас зближава - Ученици дојунске школе

Oslobođena duša

Srbi su jedini narod na svijetu, čija se predanja protežu u nevjerojatno dugu prošlost. Danas se u pojedinim glasilima stidljivo pojavljuju tekstovi, gdje navode, da je čovjek u dubokoj prošlosti znao mnoge tajne, kojih se danas nejasno sjeća. Sve su rjeđi pojedinci koji pominju stara predanja, koja su zapisana u Vedama. Šta to znači?

-Stvoreni smo po božijem zakonu,- piše u vedskim spisima.

-Tvorac je neshvatljiv, i tajnu stvaranja nećemo nikada shvatiti.-

Međutim, drevni ljudi su znali da pored tijela posjeduju i dušu koju im je Bog podario. Tokom vremena, djelovanjem nečastivog, čovjek se sve više vezao uz tijelo, a svoju dušu je zapostavljao. Zbog toga je u čovjeku rastao ego i samo se brinuo o materijalnim vrijednostima. Svijest kod ljudi je bila sve bljeđa, a duša sve udaljenija.

Moramo podvući da se to desilo čovjeku, prvenstveno na zapadnoj hemisferi, gdje je društveno uređenje kapitalističko. To je grubo materijalistički sistem, i smisao života im je samo u materijalnom bogaćenju, a duhovni život su potpuno zapostavili. Zbog toga je zapadnjački svijet postao potpuna suprotnost istočnjacima. Materijalizam ih je preobrazio u bezdušna bića. Zli duhovi su potpuno ovladali njihovu svijest, a to nam svjedoče njihovih osvajačkih poriva prema Istoku.

Duša im je duboko zarobljena, u kandžama vlastitog egoizma i nije u mogućnosti da dopre do njihove svijesti. Samo u rijetkim slučajevima, kada zbog bolesti stege ega popuste, duša se oslobađa i dopire do svijesti. Navešću jedan takav slikovit slučaj, ikao je takvih slučajeva u svijetu bilo mnogo.

Ovaj slučaj je splet raznih okolnosti, ili možda čak i sudbine. Još kao mala djevojčica pokazivala je na svoj način nekakvu posebnu osobenost. Kad se igrala sa djecom, bila je izrazito živahna i potpuno se predavala igri i dječijoj mašti. Međutim, iznenada se često osamljivala i duboko uronjavala u misli, što je bilo neobično za tako malu djevojčicu.

Dara je rođena u velikoj porodici u jednom selu. Njihova patrijarhalna porodica je bila nadaleko poznata. Ispovijest ove mlade žene je nevjerovatan slučaj.

-Moji roditelji su Srbi, a živjeli smo u Sloveniji. Zbog posla mog oca, preselili smo se u Sloveniju, i odrasla sam u Ljubljani. Išla sam u slovenačku školu u kojoj su učenicima, osim rijetkih, bili Slovenci. Tokom odrastanja često su me maltretirali, jer sam bila Srbkinja, a oni su mi govorili Bosanka. To su činili dijelom zbog jezika, a dijelom zbog moje kulture i povučenosti. Većina djece su bili katolici i mnogi su išli u katoličku crkvu, a ja

sa roditeljima u pravoslavnu. Zbog svega tog sam osjećala da me mnoga djeca ne razumiju, međutim osjećala sam da me ni moji roditelji ne razumiju. Oni su odrastali u Bosni, a ja u slovenačkom gradu. Moji roditelji nisu razumjeli moju zbunjenost. Otac mi je bio veliki vjernik i stalno je zahtijevao od mene da budem sljedbenica pravoslavne patrijarhalne kulture. Kada sam odrasla i završila fakultet, moji roditelji su vršili na mene pritisak da se udam za jednog srbskog mladića, čiji su roditelji bili njihovi prijatelji. On mi se nije sviđao, jer sam već imala momka u kojeg sam bila zaljubljena.

Moji roditelji su veoma dobri ljudi i ja sam ih mnogo voljela, i na kraju sam se pod njihovim pritiscima slomila i pristala na taj brak. Međutim, neposredno prije vjenčanja pobjegla sam, jer nikako nisam mogla pristati na taj brak. To je ukaljalo moje ime u vaskolikoj našoj kulturi. Izopštena sam iz svoje kulture, a time je osramoćena i moja porodica, i ja sama. Time je osramoćena i porodica mog zaručnika. Mojim roditeljima su rekli kako nisu od riječi i da se nikada ni jedan Srbin neće htjeti oženiti sa mnom zbog toga. I tu sam spoznaju nosila uvijek sa sobom. U mom životu uvijek je bilo pritiska, i nikada nisu prestajali, i to zbog okolnosti u kojima sam živjela i zbog mog vaspitanja.

Kroz izvjesno vrijeme sam se udala za momka kojeg sam voljela, i to mojim roditeljima nije bilo po volji, pa sam i zbog toga bila pod određenim pritiscima. Po svoj prilici su ti silni pritisci bili kobni za moje zdravlje.

Kada su mi prvi put dijagnosticirali rak, silno sam se uplašila, jer sam bila očevidac kako meni bliski ljudi umiru od raka. Imali su liječenje u najboljim onkološkim bolnicama i uprkos tome su umrli. Toliko sam se bojala raka da sam bila opsjednuta njime. Zato sam najprije htjela odbiti liječenje. Iskušala sam, ama baš sve alternativne načine liječenja. Uzimala sam sve moguće prehranbene dodatke i jela svu hranu kako bih izbjegla rak. Ipak sam od raka oboljela. Kada sam napokon dobila dijagnozu, bila sam silno uplašena.

Nipošto se nisam htjela liječiti konvencionalnim načinom, jer sam vidjela da to nije pomoglo mojim prijateljima. Uz pomoć i poznanstvo moje prijateljice sa jednim Indijcem, otišla sam u Indiju na „ayurvedsko“ liječenje.

Sa metodom ayurvedskog liječenja sam bila veoma, pozitivno iznenađena. Kada me je ayurvedski ljekar upoznao sa kvantno-mehaničkim tijelom i objasnio mi da je kvantno-mehaničko tijelo temelj svega što jesmo: misli, emocija, proteina, ćelija, organa – svakog vidljivog i nevidljivog dijela nas samih. I obrazložio mi je da nam na kvantnom nivou tijelo šalje sve vrste nevidljivih signala, čekajući da

ih prihvatimo. Sve ovo je za konvencionalnu medicinu sasvim neshvatljivo. Pažljivo i detaljno mi je objašnjavao da sve ono što izgradimo u tijelu možemo i razgraditi.

Objašnjavao je to znalački uz indijski akcenat engleskog jezika, uvjerljivo i s pokroviteljskim izrazom lica i nježnog glasa. Osjetila sam da mu savršeno vjerujem i u meni se pojavila ogromna nada i neograničena radost. Uprvo zbog toga, kao i stroge dijete i uopšte načina liječenja, ja sam se svaki dan sve bolje osjećala. Kada sam osjetila da sam zaista zdrava zamolila sam doktora da me pregleda, a on mi se prijatno nasmiješio. -Nije mi potreban poseban pregled tvog fizičkog tijela, jer sam pratio tvoje kvantno tijelo koje je već najavilo tvoje ozdravljenje, -izjasnio se doktor. U Indiji sam se osjećala sjajno. Tamo sam bila suočena samo s jednom kulturom, jednom metodom i jednim načinom s kojim rade. I osjećala sam se vrlo dobro.

Došlo je vrijeme da se vratim kući. Bila sam izvan sebe od radosti, jer se vraćam kući izliječena, a i muž me čeka kod kuće, jer smo jedno drugom nedostajali. Vratila sam se kući, dakle u multikulturalno društvo gdje postoje razni stavovi koji se međusobno pobijaju. Moji poznanici su me salijetali, i pitali me kako je s mojim rakom. Odgovarala sam im da sam veoma dobro i da sam zdrava. Nisu me slušali nego su me nastavili ispitivati i predlagati svoja mišljenja. – Moraš ići ljekaru i provjeriti šta ti se događa u tijelu, - insistirali su.

Mnogo su me nervirali svojim pitanjima i vršili jak pritisak na mene. Zbog toga sam osjetila da mi se ponovo vraća strah od raka. Uskoro sam užasno osjetila da mi se zdravlje dramatično pogoršava. Ponovo sam snažno osjetila da sam bolesna. Posjetila sam ljekara i on je potvrdio da imam limfom. Čak je rekao da mi je preostalo tri mjeseca života. Bila sam izrazito zbunjena mnogim različitim, ja lovim metodama liječenja. Uz sve te suprotnosti počela sam se silno bojati svega što bih pojela. Do te mjere sam se plašila da sam skoro sasvim prestala jesti. Jela sam samo sirovo voće svakog dana, i pila sok od pšenične trave, a moje tijelo je sve više slabilo.

Dok sam umirala, svima oko mene je izgledalo kao da sam u komi, ali ja sam se osjećala nevjerojatno. Osjećala sam se sjajno! Prvi put nestao je sav strah od raka, nestala je sva nelagoda, sve je nestalo. Osjećala sam se sa svim lagodno i slobodno. I..osjećala sam se voljena. Ne mogu reći ko i šta me je to voljelo, ali sam bila uronjena u taj osjećaj divne i безусловne ljubavi. Tu vrstu ljubavi nikad ranije nisam poznavala.

Osjećala sam da nikad više neću morati ništa činiti kako bih se dokazala. Silno sam osjećala da su sve moje navodne greške oprostene.

Sve je, dakle bilo oprošteno i bila sam voljna zato što sam postojala. Bio je to izuzetno utješan osjećaj, i bilo je zaista zanimljivo. Pošto nisam imala oči, moj vid nije bio ninašta fokusiran, kao ranije. Bila sam svjesna svega oko sebe. Bez očiju, mogla sam vidjeti sve oko sebe, svih tristošezdeset stepeni, a i dalje. Bila sam svjesna svog tijela, koje je ležalo na krevetu, i činilo mi se tako malenim i beznačajnim, u poređenju s tim kako sam se osjećala. Vidjela sam ljekare koji su me liječili, ali i one izvan prostorije, gdje su bile medicinske sestre. Vidjela sam kako razgovaraju sa mojim suprugom i mojom majkom, i govore im da umirem. Svjesna sam bila stvari koje su se događale i na udaljenim mjestima.

Ležala sam u Ljubljani u bolnici, a moj brat je bio u Švedskoj. Osjećala sam da pokušava stići na avion kako bi došao do mene prije nego umrem. Bila sam svjesna da moram ostati živa bar dok on ne stigne, jer bi bio tužan. Vidjela sam i svog oca koji je umro prije mog oboljenja. Nije izgledao isto ali znala sam da je to on, jer sam prepoznala njegovo biće.

Tada sam shvatila da kad umremo, ostavljamo za sobom svoje tijelo, ali ne samo tijelo. Zajedno s tijelom ostaje naša rasa, religija, kultura, spol, boja kože, kao i naša vjerovanja i vrijednosti. S nama ostaje jedino naše čisto biće, naša svijest.

Vidjela sam da čak i bez svega toga mi nismo ništa manje mi, mi smo nešto mnogo više, nešto mnogo veće, i zato sam odmah prepoznala biće svoga oca. Osjetila sam njegovu nevjerovatnu ljubav prema meni, iako se u mom životu sve to dogodilo, i uprkos našem velikom kulturološkom sukobu, shvatila sam da me njegovo biće bezuslovno voli, a to je bio divan osjećaj.

Sasvim sam bila svjesna da sam okružena drugim bićima koja su preminula. Mogli su biti moji vodiči ili pak drugi rođaci koji su preminuli. Nisam ih prepoznala iz ovog života, ali sam osjećala da su ondje kako bi mi pomogli, pozdravili me i izrazili mi dobrodošlicu. Osjećala sam da ih potpuno razumijem kao što sam razumjela i svog oca. Pošto nisam imala fizičko tijelo, nisam imala osjećaj da sam s njima razdvojena. Izgleda da fizička tijela stvaraju iluziju da smo razdvojeni, ali bez tijela naša bića se preklapaju. Takav osjećaj sam imala, i bez tijela je to sasvim uvjerljivo. Zato sam osjetila emocije svih ljekara i sestara, svih koji su me liječili.

Shvatila sam da je vrijeme kao linearna veličina samo iluzija našeg uma kad se izražavamo preko fizičkog tijela. U onoj sferi, bez fizičkog tijela, osjetila sam da sve vrijeme postoji istovremeno, prošlost, sadašnjost i budućnost. Sada zaista znam da vrijeme nije linearno. Svi se životi dešavaju istovremeno. Svi događaji koji su se dešavali dok sam bila u drugoj sferi, nisu se dešavali po nekom određenom redosljedu, već su se dešavali, zavisno o tome, šta sam u tom trenutku osvijestila. Potpuno sam bila svjesna da sam izvan mog tijela. U tom stanju mi je bilo omogućeno da

vidim svoju budućnost, kao, šta će biti ako se vratim u svoje tijelo, i šta bi se desilo ako se ne vratim.

Da sam odlučila da se ne vratim u svoje tijelo, moja bi porodica primila vijest da sam umrla zbog otkazivanja organa, uzrokovanog zadnjom fazom limfoma. Vidjela sam da je svrha moga supruga bila povezana s mojom, i da on nakon toga ne bi ostao dugo na ovom svijetu. Vidjela sam takođe, ako odlučim da se vratim da ću govoriti sa mnogim ljudima, ali nisam znala o čemu ću im govoriti. Moje viđenje u vezi karme sasvim se promijenilo. Nekada sam vjerovala da trpim zbog neke loše karme iz nekog prošlog života. Ali sada znam da to nije istina.

Sada sam ubijedena da se rađamo savršeni i da dolazimo na svijet kako bismo iskusili život. Karmu vidim kao rezultat akcije i reakcije. Tu reakciju odmah vidim, kao nešto gotovo, nešto što je jednostavno i logično. Ne vidim je kao kaznu za nešto što sam učinila u prošlom životu. Ne, tako nešto ne postoji. Shvatila sam da živim zato da bih stvorila savršen trenutak, jer je to jedino važno. Moja jedina svrha je da se potpuno uronim u život i stvorim najbolji mogući trenutak. Ako to budem radila u svakom trenutku, moj će život biti sjajan. Uvjerila sam se da je sav život povezan, da smo svi povezani. Utisak je bio da gledam završnu tapiseriju i sve je imalo smisla. Slika je bila potpuna i u nju su utkane sve niti. Jedna od tih niti bio je i moj život. Iz ove sfere sam uvidjela da nismo svjesni koliko smo povezani i koliko utičemo jedni na druge.

Sa ove strane sam shvatila da se nikad nisam voljela. Najveća poruka koju sam naučila jeste da je silno važno voljeti i cijeniti sebe. Shvatila sam da sam ja isto tako iskra božanske svjetlosti kao i svi ostali. Svi smo dio iste tvorevine. Moje tjelesno postojanje u ovom životu samo je kanal kroz koji se ta svjetlost može izraziti. Ako ne volim sebe, sprječavam svemir da se izrazi preko mene. Sada znam da moram dopustiti da budem kanal za tu svjetlost i da jednostavno budem to što jesam.

Sada sam uvjerena da sam bolesna zato što sam cijeli život živjela u strahu i potiskivala sebe i svoju svjetlost, zato što se nikad nisam voljela. Svi odabiri u mom životu bili su iz straha, a ne iz ljubavi. To sam činila sve dok nisam došla do te tačke da sam morala u bolnički krevet. Shvatila sam da sam došla do praga kada se moram odlučiti. Prvo sam htjela preći preko praga, jer se nisam htjela vratiti u svoje tijelo koje je umiralo, ja sam patila, moja je porodica patila i nisam imala nikakav razlog da se vratim. Međutim, u trenutku sam shvatila da znam istinu o tome šta je prouzrokovalo moj rak.

Istovremeno sam shvatila da se moram vratiti i živjeti bez straha, i donositi odluke samo iz ljubavi. Sada znam da sam ovo što jesam s razlogom, a razlog je da sam izraz univerzalne energije ili Boga. Znam da imam svoju svrhu, kao što je ima svako od nas. Da sam to ranije znala ne bi me se doticali oni što su

me maltretirali zbog vjere i kulture. Znala bih voljeti sebe i cijeniti se, i ne bih oboljela od raka. Shvatila sam ako se vratim u svoje tijelo da ću brzo ozdraviti. Istog trena, kada sam odlučila da se vratim, pojavio se moj otac i rekao mi: sad se vrati i živi bez straha!

U tom trenutku sam počela otvarati oči i buditi se iz kome. Pomalo zbunjeno sam gledala izrazito iznenađena lica moje porodice. Par sekundi nakon toga lica su im blistala od sreće. Mojoj majci se pokazale suze u očima. Suprug me je nježno držao za ruku. Moj brat je bio izrazito srećan što sam još živa. U sobu je ušao ljekar i ležerno zaključio da sam još veoma slaba i da se ne treba previše nadati. Podsjetio ih je u kakvom sam stanju bila i da sam još uvijek na ivici smrti. Ali u roku od četrina dana, moj se tumor smanjio za sedamdeset posto. Svi organi su normalno proradili. Doktori nisu mogli vjerovati. Tri nedelje nakon mog iskustva bliskog smrti, nisu više mogli naći nikakav trag raka. Uporno su tvrdili da nije moguće da rak tako nestane, te da ga samo moraju pronaći. Zadržali su me još dvije nedelje i izvršili su dodatna ispitivanja.

Nakon pet nedelja mog povratka su me otpustili iz bolnice kao potpuno izliječenu od raka. Jednog onkologa je moj slučaj toliko iznenadio, pa je svoje mišljenje javno izrazio: -Kako god da promatram sve ovo, vi biste morali biti mrtvi. - Najviše ga je zbunjivalo to što je znao, da su se u mom organizmu nalazile milijarde i milijarde rakovih ćelija, koje su samo za nekoliko dana nestale. -Obično se u spontanum reemisijama proučava šta je to potaklo organizam da prestane proizvoditi ćelije raka i počne proizvoditi zdrave ćelije, -čudio se doktor. Rekao je da je kod mene nešto izazvalo takvu promjenu.

Voljela bih da kažem doktoru da ja znam šta je u meni izazvalo promjenu. Da mu kažem zašto su tako brzo nestale oboljele rakkve ćelije iz mog tijela. Da mu kažem da mi je ayurvedski doktor objasnio da zdrave ćelije u oskudici hrane recikliraju oboljele ćelije i iz njih uzimaju energiju. Međutim, nisam mu to rekla, jer on u konvencionalnoj medicini o tome nije ništa učio i to nikada ne bi ni prihvatio.

Nakon što sam ozdravila od raka, postala sam uveliko drugačija osoba. Danas zaista razumijem da je poštovati sebe i svoju autentičnost isto što biti produhvljen. Sada znam da se rađamo produhvljeni. Svi smo duhovna bića. Nastojim činiti sve da poštujem sebe i svoje srce. Ali to ne znači da sam sebična. Mislim i znam, da kada bismo svi spoznali koliko smo nevjerovatni, divni i veličanstveni to bi nas učinilo miroljubivijim i nježnijim. Ubdjeljivo osjećam da sam ja sama sebi najbolja prijateljica.

Više se ne kritikujem. Ako pogriješim, oprostim sebi i dam sebi drugu priliku. Kada sam se vratila imala sam čudan osjećaj da sam povezana sa svim stvarima. Dugo vremena sam imala osjećaj da sam jednom nogom ovdje, a drugom na drugoj strani. Činilo mi se kao da

živim u malom raju na zemlji. Osjećala sam se povezana sa prirodom, vodom i osjećala sam ljubav prema svemu i svima. Postalo mi je sve teže činiti nešto zbog krivog razloga. Sada primjećujem da smo svi odgojeni da živimo na neautentičan način. Svi smo odgojeni da trebamo za nečim težiti i oko nečega se zalagati zbog sasvim nepotrebnih razloga. U vezi s tim mi je bilo teško uspostaviti vezu sa starim prijateljima. Osjećala sam kao da govorimo različitim jezicima. Oni nisu vidjeli ljepotu u prirodi, u životu, u našem odnosu. Sad uočavam da ljude više zanimaju loše vijesti, više ih zanimaju tračevi. Pitam se kako to da ljudi ne vide ljepotu, i da se stalno međusobno natječu, ili govore loše jedni o drugima. Ne mogu se više uživjeti u to.

Kada ljudi imaju problem, ja ih samo zagrlim, i s tim se ne uvlačim u njihovu dramu, jer bi onda izgubila samu sebe. Vidim da svi oko mene rade posao koji mrze. Moraju plaćati račune koje ne žele, i kao da žive život koji nije njihov. Sve izbore su činili iz straha: da neće imati novaca, da neće napredovati itd. Meni je to bilo sasvim jasno. Oni nemaju pojava o onome što ja znam. Moj pogled na život je sasvim drugačiji od njihovog. Nisam im željela govoriti otrcanu frazu da moraju misliti pozitivno. Često osjetim empatiju, zagrlim ih i kažem: -razumijem kako vam je.

Bila sam u onoj sferi i sve mi je bilo oprošteno. Ondje se sve razumije, i postoji samo empatija. Bilo je jasno zašto neko nešto učini. Mnogi nešto loše učine zbog vlastite boli. Naravno da nećemo dopustiti da ljudi čine loše stvari, zato i postoje zatvori. Ni jedan zločinac nije postao u vakuumu. Ljudi postoje zločinci zbog brojnih okolnosti. Znam da nas na drugom svijetu ne čeka osuda, samo jasnoća razumijevanja i empatija.

Zato sada mirne duše kažem da samo budete ono što jeste. Mnogo je važnije da budete ono što jeste, nego misliti pozitivno. Ako ste ono što jeste, čak iako povremeno razmišljate negativno, prihvatite to i to će proći. Misli ne smijemo potiskivati, jer se sve više vraćaju. Moramo se opustiti i dopustiti sebi da budemo slobodni i ono što jesmo.

To vam govorim iz srca koje je radosno, jer znam kako je na onoj strani. Sada vam ljudi moji ushićeno naglašavam, da mi je veoma teško objasniti kako je u onoj sferi. Tamo je bezgranična ljubav i sloboda, bezgranično razumijevanje od svih svakoga. Osjećaću se beskrajno voljen.

Osjećaću beskrajnu veličinu onoga što jesi. Svi smo jedno, jedno je sve. Svi smo nepogrešive niti veličanstvene tvorevine. To sam iskusila, i iz iskušenja ovozemaljskog života vam odgovorno i ushićeno naglašavam da se smrti ne treba plašiti, jer znam kako je na onoj strani!

Ostoja Šobot

ПРОСВЕТА ЈОШ БЕЗ БУСОЛЕ?

Пазитије на вријеме, јер су дани зли.
(Ап. Павле: Ефесцима посланица)

Запрепашћује спорост у отклањању хаоса затеченог у нашој просвети. Значи да је највећи хаос још у главама, да немамо филозофију сопствене културе, па ни прецизније схватања о циљевима просвете, и да су у том стању збуњености духа дубоки узроци извесне парализе.

У диктатурама, у државама фанатичног национализма, школа се „реформише“ брзо и ефикасно. Павелићева НДХ трајала је једва четири године, али су програми, учебници, па чак и енциклопедија, створени „преко ноћи“. Зафирите у Туђманове и Кучан-Дрновшке школе: давно су се ослободиле старих програма и приручника; увелико раде по новим, у искључиво националистичком духу. Наравно, то нису примери за углед; али реч је о ефикасности, о брзом прилагођавању, о постојању одређене концепције (у поменутих случајевима – кобне).

Код нас је много „мудраца“, мање људи јасне памети, још мање делотворних. Јалова и мутна памет свагда се врти у зачараном кругу, бескрајно, по инерцији.

Узроци пометње су у деформисаној свести, разбијеној и испарцелисаној. Наши преци, у свим српским земљама, они које Бранко помиње у своме *Колу*, премда су живели у различитим државама, имали су оно што савременици наши често немају: кристално јасну свест о српском духовном и судбинском јединству. Били су они самосвесни Срби: Срби из Србије или Црне Горе, из Босне и Херцеговине, из Барање, Бачке и Баната, из Срема и Славоније, из Лике, Баније и Далмације. За све је постојала матица српска. А онда је дошла социјалистичка школа да то што је било јасно, чисто, јединствено и складно – замути, изопачи, поцепи, разједини. Баш као и у несрећној Русији, у којој су бољшевици измишљали нације и државе, па је сад Русија остала без свога корена и без темеља, без свог средњег века, то јест без Кијевске Русије, касније назване Украјина, коју су комунисти, тобожњи интернационалисти, зарадили болешћу сепаратизма; измислили су државу, која никад није постојала у тим административним границама. Тај апсурд и та болест пресађени су на наше тле не би ли се на што ситније делове издробио српски народ. Зато је први и најјачи удар био намењен његовој традиционалној свести о јединству. Деценијама је школа поништавала наш национални идентитет, а да притом

није имала ни јасно југословенско опредељење. На губитку смо били и као Срби и као Југословени. Све је било срозано и помућено, јер утемељено на кривотворењу и волунтаристичком прекрајању повести. Сулудо су истицане и продубљаване разлике, оно што нас дели, а занемаривано оно што нас судбински спаја и уједињује. Скрнављење националних светиња и омаловажавање традиције неизбежно су довели до слабљења и болести свести. А јадни просветни радници, стално притиснути и претњама контролисани, морали су спроводити ту рушилачку замисао. Најпре у себи, наравно, а затим око себе. Како сад да они изврше препород наше школе? Како да се опет, по ко зна који пут, прилагођавају новим захтевима у измењеним приликама? Како да се ослободе дубоко укоренеог страха да ће погрешити и бити опет кажњавани?

Страшно је кад се изгуби „књига живота“, концепт историје, карта морала, а ми смо управо то изгубили у непогодама, а у предворју овог смутног времена. То је као кад на дугом ноћном путовању наједанпут сва светла престану да раде, погасе се сви фарови, док те други, са свих страна засењују својим јаким и дрским светлима. Ко нам је смртносно рано свест, помутио памет? Они што су владали пет деценија, а седам, још од Октобарске револуције, подривали здраве темеље да би градили на песку и утоличавали своје утопије. Бар да су у њима истрајали, него су изгубили и сопствени пут, кренули у суноврат. Све што су наметали било је ефермно и наказно; тако да сад многи наши сународници не знају што је Његошу или Марку Миљанову, Шантићу и Дучићу, било више него јасно и ван спора. Сви су они заслужни Српству и били не мањи Срби, но понекад и већи, од оних у Србији; знам то добро по својим српским и војвођанским прецима, самосвесним Србима, којима је у души и у памети свагда било цело Српство, свеколика традиција и све наше народне светиње. Црногорску химну, „Онамо онамо“ краља Николе, певали су као своју, дубоко саосећајући с поентом те песме: „Онамо покој стећи ћу души кад Србин више не буде роб“. То дубоко национално чувство није им сметало да буду добри Југословени, да својим сматрају Мажураћића и Прерадовића, да буду итекако солидарни са свим Словенима, а поносити као Европљани, па и „грађани света“. Хоћу да кажем: не треба ићи далеко да би се ствари рашчистиле, најпре у главама, у срцима и савести. Довољно је да се обрати мо прецима нашим. „Мој“ Лаза Костић (мој,

јер Војвођанин) сјајно се осећао на црногорском, нашем српском, можда тада најсрпскијем, Цетињу. Ако је Нови Сад за њега и за све нас био „српска Атина”, Цетиње је за све нас широм Српства било „српска Спарта”. Ништа нам у свести и пуноћи осећања није недостајало, сем – да се, духовно већ јединствени, ујединимо и административно, у исту државну заједницу.

Ту свест је неко упорно брисао, изопачавао, тако да су многи код нас, у Црној Гори и Србији, одједном заборавили шта су, којој култури припадају и којим језиком говоре. Посматрам последице тога стања у иностранству, одакле ово пишем. Не ретко радници из српских земаља, па и из саме Србије, стиде се српског имена, зазиру од српске заставе и других народних знамења; они „причају југословенски”, а не српски ни српско-хрватски. Дошли су пре двадесет-тридесет година и са собом понели страх и стид од српског националног осећања. Тој пометњи не мало је допринела допунска југословенска школа, мутног и осакаћеног програма, прављеног „по кључу”, у коме није било места за Вука и Његоша, а ако је и било, није се јасно знало чији су то писци. Недавно је једна група париских наставника имала добру намеру да се отараси имена која су се у читанкама затекла само захваљујући фамозним „кључевима”, а то су често толико минорни писци да им имена не памтимо, па је приручнике свела на доиста велике наше ствараоце; али и у том подухвату није било довољно јасноће и смелости. Јер кад је реч о неком словеначком или хрватском песнику, наглашава се његово порекло и народност, а кад је реч о српским писцима, то се често прећути или замути, па се они представе као да су без корена или по географском мерилу: као босански, или војвођански, или... Другим речима, под притиском што је трајао више деценија, претварали су нас, благо речено, у чудан народ који је заборавио своје име и презиме, и памти још само надимке; народ који је губио своја блага, бракао знамења или их се, сам не знајући зашто, одрицао. Начинише од Србаља апатриде и у сопственој отаџбини, туђине на свом историјском и културном огњишту.

Они што никако не знају како да се избаје из хаоса, нека се ослоне на своје велике претке: то су светионици који обасјавају пут. Ви у Црној Гори, на пример: погледајте законе и устав из доба кнеза Данила и Краља Николе; завирите у тадашње школске програме и уџбенике црногорске. У њима пометње нема! Јасно је ко сте и шта сте. Вратите се тој светлости, а унакажене свести се ослободите као прљаве кошуље, која није за прање него за бацање.

Нашим прецима познато беше да Срби, премда превасходно православни, могу бити и католици и муслимани. Није ли столица надбискупа барског, који је носио и титулу „*primas Serbie*”, знатно старија од светосавске архиепископије жичке, те Стефан Немања није случајно најпре крштен у католичкој цркви. Другим речима, неопходно

је васкрснути стару, у историји дубоко укорењену, идеју нашег народног јединства, која би требало да буде наше богатство и наше преимућство, а не камен спотицања, да би се убрзо појавили и снажно чувство и јасна свест да смо једно, јер нам је корен заједнички, и да су нам интереси истоветни. Неке претенциозне особе, али помућене свести, јер васпитане за оно прошло време кад су светиње наше извржаване руглу, сад изражавају подсмешљиво-заједљиву забринутост због напрасног истицања националних вредности у школским програмима, па се питају: хоће ли сад у програме ући само српске птице, само српски инсекти, само српске биљке? Ти што потезу таква питања – или се праве луди, или су непоправљиви у изневеравању традиције и историје свога народа. Ипак, њихово бесловесно питање добро је дошло да нас подстакне на неопходни опрез. Нама, у Црној Гори и Србији, зацело нису потребни неки национално затворени и ограничени програми, још мање бусање у српска прса уз осећање самозадовољства и самозадовољности. Природно је да у школи буду чврсто присутне наше националне вредности; нека се коначно зна ко је ко и шта је шта; нека буду најзад избачени фалсификати који су толико изобличавали нашу свест. Али не сме се ни помислити да се видици затварају! Гете није Аустријанац ни Швајцарац, али као велики песник немачког језика има почасно место у аустријским и швајцарским школама, баш као и у Немачкој. Наша школа неће, надам се, бити глува и слепа пред таквим песницима и писцима као што су Марин Држић и Гундулић, Мажуранић и Прерадовић... Па то су и наши писци, писци нашега језика и наше судбине! Ако ће у школи неизбежно бити присутни Хомер, Данте, Шекспир, Гете, Балзак, Толстој, Достојевски, зашто да врата не буду широм отворена великанима из свих српских земаља, као и нашим песницима, уметницима, мислицима из суседних нам јужнословенских земаља, народа и култура? Ми не смемо опонашати искључивост, ускогрудост и скученост разбијача Југославије. Култура и наука не подносе границе. Постајући најзад оно што смо били и што јесмо, уграђујући у свест нових нараштаја понос на наше националне вредности, наш дух треба да је слободан, радознао и отворен за све универзалне вредности, које су и наше ако су универзалне. Посебна збуњеност настаје кад је реч о историји, о ослобађању историје од нагомиланих фалсификата. Најгоре би било застранити у другу крајност и унети потпуни поремећај у систему вредности. Рецимо, за наставнике у Црној гори и Србији врло је тешко да на нов начин објашњавају улогу партизана и четника у другом светском рату. Тито, Дража, па Недић, Љотић и низ других имена сад збуњују наставнике, васпитане да те појаве тумаче у стилу црно-бело, светло-мрачно. Зацело, није им лако да се снађу, поготово што још немају поузданих ослонаца у новим приручницима. Стога је неопходна хитна помоћ: у јасно

дефинисаним програмима и у уџбеницима за ово доба. Могу их створити само зналци слободна духа и широких видика, а који ће се користити искуством других култура. Ни у Француској, на пример, није лако објаснити, с једне стране, улогу маршала Петена, а с друге – генерала Де Гола. Није улога ни уџбеника ни наставника да унапред кажу ђацима: Де Гол је национални херој, а Петен је издајник у Другом светском рату. Француски уџбеници из историје сјајно су илустровани и препуни докумената. На једној страници, на пример, дат је позив Де Гола Французима да се одупру окупатору, као и мноштво података о покрету отпора, о великим жртвама, о јунацима, о искушењима и последицама тог опредељења. А на другој страни је дат проглас маршала Петена, који објашњава своје народу зашто је он, победилац са Вердена, пристао на сарадњу с немачким освајачем. И ту је мноштво података, илустрација, докумената. На наставнику је да са ученицима расправља о једном и другом понашању у трагичним ратним околностима, да одмерава разлоге једне и друге стране, за и против, да би се кроз анализу и размишљање дошло до неког закључка, релативно објективног, у коме нико неће бити само хваљен или само жигосан. Јер Петен је, као и Недић у Србији, имао неке ужасне разлоге да прихвати сарадњу са непријатељем. Тумачење његовог трагичног положаја, који га неминовно води у издају, вољу издају и свесно жртвовање, не умањује значај Де Гола, него га утврђује, нијансира, али и проверава, одмерава, у нечем и ограничава. Тако се и наставник и ученици навикавају да готових истина нема, да заједно траже путеве ка истини, схватајући да је историја често трагична; а трагедија настаје онда кад су обе стране донекле у праву и кад у судару два права, две опречне истине – страдају вредности. То не значи да се све релативизира, те да се на концу више и не зна шта је право а шта криво, шта добро а шта зло, шта херојство, а шта издаја. Долази се и до тог одговора, али тај одговор није нимало лак ни једноставан. Пут ка њему води кроз напорно откривање многих сазнања и кроз мучно размишљање.

Очигледно, много је посла и много још нерешених проблема у нашој просвети. Да ли су на њиховом решавању ангажовани прави људи? Имају ли наше владе у виду да је министарство за просвету и културу једно од најтежих и најзначајнијих? Имају ли та министарства, републичка и савезно, ослонац у колико-толико одређеној философији српске и југословенске културе и јасној концепцији задатака просвете у овом историјском трену?

5. априла 1993.

(Са доуцнишењем и блајословом аутора преузето из књије: Драјан Недељковић „Дијаспора и отаџбина”, Београд, 1994)

Никола Милованчев:

Преглед православног црквеног живота у Љубљани од XVII вијека до 1957. г.

Православље у Љубљани од XVII вијека до 1918. г.

Иако је прва активност свештенства Пеће патријаршије на подручју данашње Словеније забиљежена већ у XV вијеку, у вријеме кнегиње Катарине Цељске Бранковић, први данас познати писани помен о православном духовном животу у Љубљани је остао записан у XVII вијеку, у наредби крањског вicedома из 1684. године. Том наредбом, од 1684. године па током цијелог XVIII вијека, из камералне благајне је плаћано 200 талира годишње манастиру Лепавина за вршење православне духовне службе о љубљанским годишњим сајмовима (вашарима). Из овог манастира долазили су калуђери који су за вријеме трајања сајмова у Љубљани одржавали православна богослужења. У то вријеме, иако није било сталног организованог црквеног живота у Љубљани, православни (највише ускоци из Беле Крајине) који су послем долазили у град, пазили су на своје вјерске обичаје, посебно на строге обичаје поста. Зато су (како то наводи словеначки историчар Јосип Мал,) имали своје посебне гостионице које су им омогућавале држање постних обичаја.

У вријеме ускочких сеоба, Срби су долазили долином Крке све до непосредне близине Љубљане, до Жужемберка и извора Крке. О томе нам и данас свједоче нека презимена у том крају (Пајнич, Зец и др.). По једном усменом казивању, у околини Љубљане задњи су напустили православну вјеру Срби у селу Ракитна; међу данашњим становницима тог насеља на родословну везу са православним Србима у Босни подсјећају презимена Малович и Ликович.

Из тог раздобља, у Народној и универзитетској књијници у Љубљани чува се драгоцјен православно вјерски споменик Срба са подручја Словеније, датиран са краја XVI или почетка XVII вијека – двије дрвене плоче за богослужбену употребу, тзв.

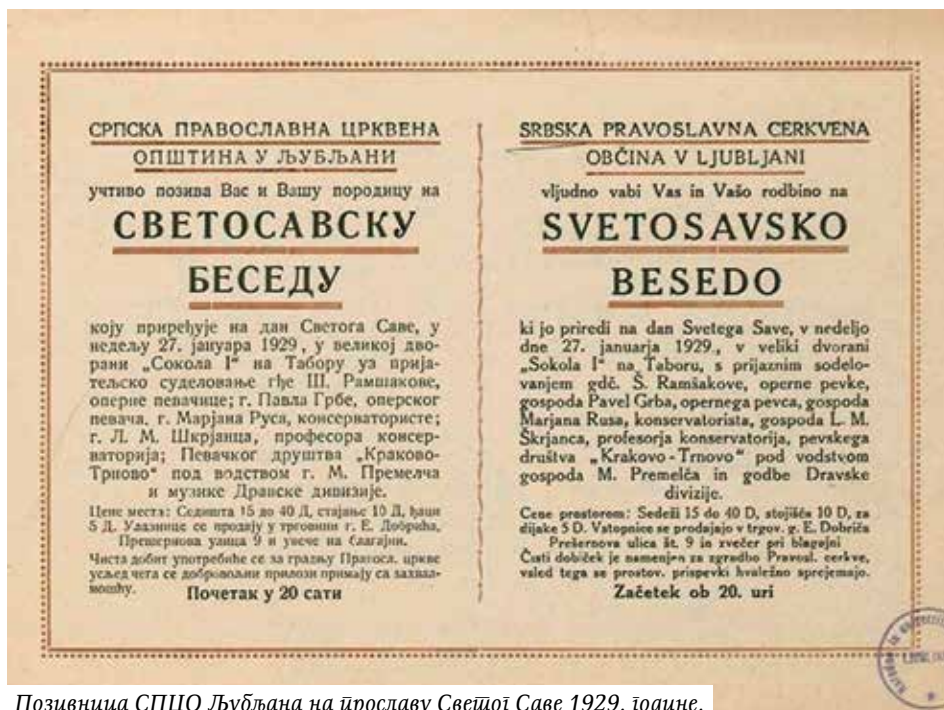
Љубљански абагар. О томе је историчар Никола Радојчић записао:¹ „Тако су настале Љубљанске даске. Из српских књига, особито зборника Вуковићева, прегледане су

1 Мал Јосип: Ускочке сеобе и словенске покрајине. Београд, 1924., стр. 171.

2 Радојчић Никола: Српски Абагар, „Етнолог“, IV/1930-1931, Љубљана 1931, 2, стр. 187-211.

Каншакузинина мишра, XV вијек, дар кћерке деспоиша Ђурђа Бранковића Београдској миштрополији; била је удаћа за трофа Улриха II Цељског. Музеј СПЦ, Београд.

Позивница СПЦО Љубљана на прославу Светиої Саве 1929. године.

и на њих урезане слике крста и оних светаца које Срби највише славе, са Србима милим и апокрифним молитвама и с тропари-ма и кондацима крсним славама. Отисци с

дасака били су тако удешени да су се могли сећи, и тако сечени носити као амајлије и амулети...

До првог редовног опслуживања и вршења православне духовне службе у Љубљани дошло је 80-их година XIX вијека. Љубљана је тада спадала под Далматинско – Истријску епархију којој је на челу био владика Стефан Кнежевић. О томе су остали сачувани подаци у Шематизмима Далматинско-Истријске епархије који су тада излазили редовно, сваке године. За Љубљану се (као и за Копар) спомиње да се служба врши у „казнителним кућама“ (затворима), а службу у Љубљани и Копру је вршио исти свештеник. У првих неколико година спомиње се свештеник Јован Маричевић, за кога знамо да је био родом из Пероја код Пуле и да је био свештеник парохије Перој – Пула. Касније се (до 1894. године) наводи свештеник Лазар Азицки, о коме немамо више података. Од 1894. Љубљана се у црквеним шематизмима далматинског владичанства више не спомиње, већ се 1895. умјесто ње појављује мјесто Фигау (Vigau).³ Вјероватно су у Љубљани свештеници вршили и пастирску службу за потребе тада живећег мањег броја православних грађана, међу којима је најпознатији био Васо Петричић, тадашњи (од 1881. до 1896.) „поджупан“ (замјеник градоначелника) Љубљане, члан „Привредника“ и први предсједник Градске штедионице љубљанске (Местне хранилице љубљанске).

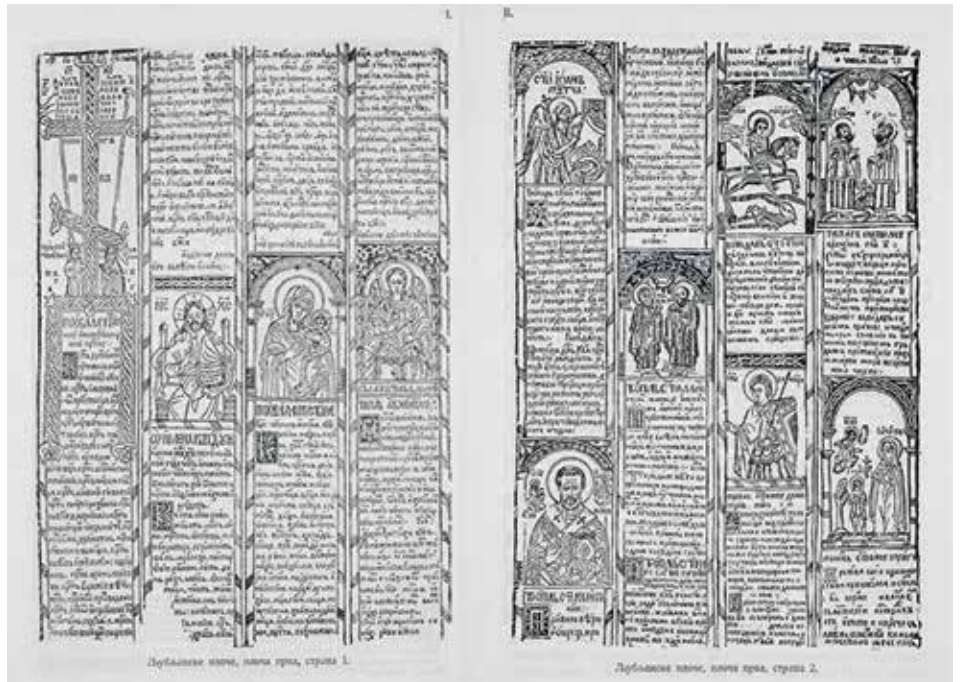
У то вријеме, у јесен 1889. на подручју Крањске биљезимо и покушај настанка једне нове парохије, која је одмах била брутално угушена. Наиме, 600 становника селске општине Поддрага (данас: Поддрага) код Випаве је у септембру 1889. одлучило да пређе у Православље, последице 39 година спора са сусједним селом Шент Вид (данас Поднанос), у коме је било сједиште њихове парохије. Тај догађај је изазвао пажњу чак и у Бечу.⁴ С тим у вези, они су послали делегацију владици Теофану Живковићу у Карловац.

Због овог догађаја узбудиле су се римокатоличке црквене али и аустријске државне власти; реакција је била жестока: 22. октобра село Поддрага је било опкољено одредом од 17 жандарма, а затим је улиједила репресивна акција са уласком жандарма у село и уручивањем оптужница коловођама преласка у Православље.⁵ Клерикални часопис „Словенец“ је ове догађаје пратио уз нападе на славјанофилски „Словенски

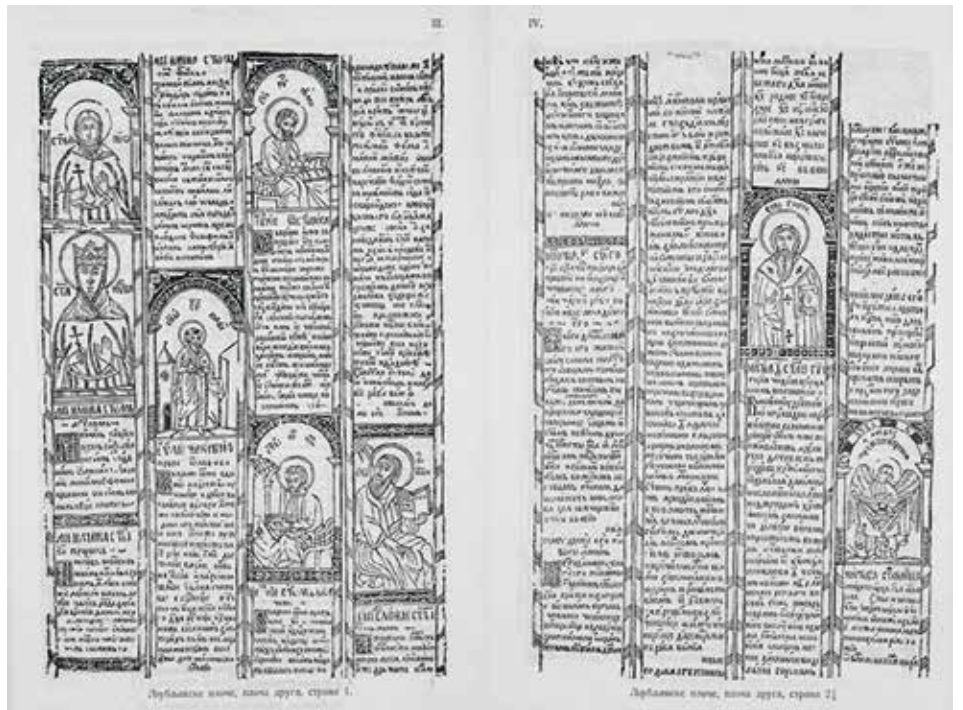
³ У Шематизму је било погрешно написано Вигау умјесто Вигаун (Vigau, одн. Фигаун) је њемачки назив за Бегуње на Горењском. У Бегуњу је, у замку Каценштајн (Katzenstein), од 1875. год. била женска казнионица, у којој су очито биле и затворенице православне вјере.

⁴ Бечки великоаустријски орган „Das Vaterland“ („Отаџбина“) је о томе обавијестио своје читаоце у чланку „Једно отпадање у шизму“ („Ein Abfall zum Schisma“) – 29. септембар 1889., стр. 4. О овом догађају до 2016. г. није писано ни у словеначкој ни у српској историографији, а на њега је први упозорио др. Никола Жутић у својој библиографији новина „Велика Србија“ (Велика Србија 1888-1926: историографска анализа листова Велика Србија. Београд: Институт за савремену историју, 2016.).

⁵ „Велика Србија“, Београд, 22. октобар 1889. Цит. по: Жутић Никола, „Велика Србија 1888 – 1926“, Београд 2016, стр. 127. Одлазак делегације у Карловац спомиње и „Словенски народ“ од 3. октобра 1889, стр. 2. ⁶ „Slovenski narod“ од 24. октобра 1889, стр. 3.

Љубљански абаџар - илоча њрва (крај XVI или почетак XVII вијека), сјоменик духовности Срба са подручја данашње Словеније.

Љубљански абаџар - илоча група (крај XVI или почетак XVII вијека), Народна и универзитетска књижница у Љубљани.

народ”, оптужујући га да је његово писање дало подстицај одлучи тог села да пређе у православну вјеру.

Православни црквени живот у Љубљани од 1919. до 1945. г.

Послије завршетка I свјетског рата, 1. децембра 1918. године, створена је Краљевина Срба, Хрвата и Словенаца. Убрзо по уједињењу, у Љубљану је јануара 1919. године дошао војни свештеник Бранко Иванић (1919.), а последице њега Стеван Обрадовић (1919. – 1920.), Срета Ђурић (1920.) и

⁷ „Nepoklicano hujskanje“, „Slovenec“, 2. октобар 1889, стр. 3.

Димитрије Јанковић (од децембра 1920.) У почетку су се црквени обреди одвијали по домовима, а 1920. је установљена капела у касарни Војводе Мишића (Белгијска војашница) у Метелковој улици.

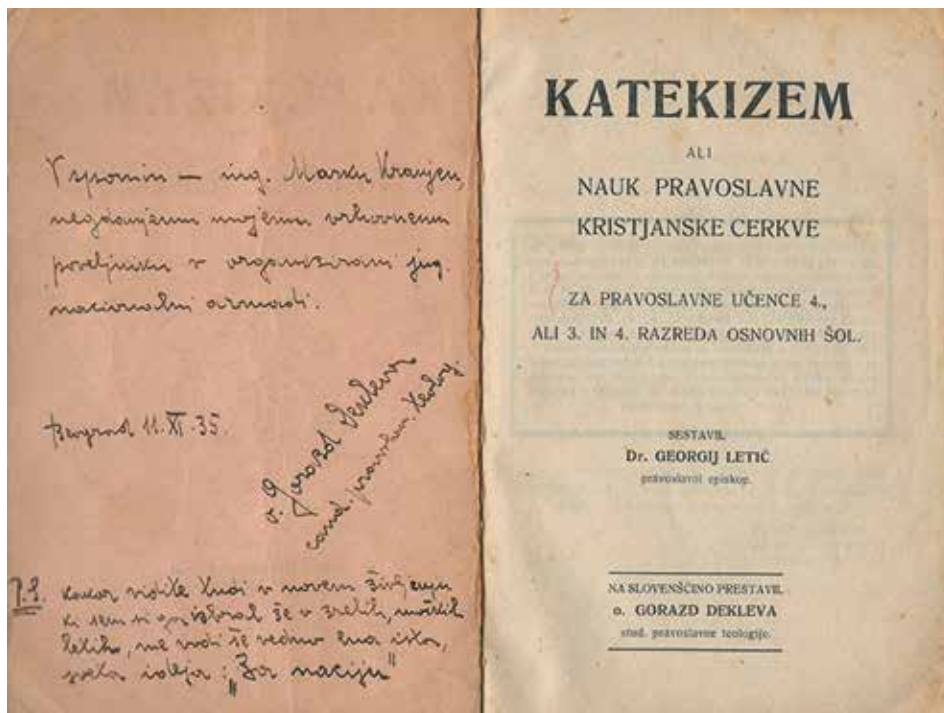
Први црквени хор основан је наредне 1920. године од Руса емиграната; хоровађа је био студент Михајло Коколевски.

Оснивачка скупштина Црквене општине Љубљана одржана је 27. фебруара 1921. године у згради Универзитета; скупштина је за првог свештеника парохије изабрала проту Димитрија Јанковића, дотадашњег војног свештеника, док је за предсједника

Црквене општине изабран лекар др Павле Аврамовић. Прота Јанковић је раније био војни свештеник у Бечу, па су правила црквене општине љубљанске написана по узору на правила Црквене општине Беч. У вријеме оснивања, љубљанска црквена општина је спадала у Горњокарловачку епархију и под њеном јурисдикцијом је остала све до доношења Устава Српске православне цркве 1931. године, када је укључена у новоосновану Загребачку митрополију.

Подручје Српске православне црквене општине (СПЦО) Љубљана је у почетку обухватало читаву Словенију, али се смањило оснивањем парохија у Цељу (1925. г.) и Марибору (1928. г.). После др П. Аврамовића, председници Црквене општине до II свјетског рата били су: унив. проф. др Јован Хаџи (1924. – 1927. и 1932. – 1935.), вицедиректор Јадранске Подунавске банке Љубомир Ђиновски (1927. – 1928.), индустријалац Миљивој Лајовић (1928. – 1929.), прота Димитрије Јанковић (1929. – 1931.), унив. проф. др Александар Стокићевић (1931. – 1932.) и гимназијски професор др Љубомир Јурковић (од 1935.) који је ову дужност вршио и у тешким годинама рата и после њега. Чланови Управе црквене општине

8 Др Павле Аврамовић био је родом из Сремских Карловаца; у Љубљану је дошао 1908. као аустријски војни лекар.

Катихизис на словеначком за ученике основних школа из 1935. године, превео о. Горазд Деклева. Са посвећеном преводиоца инж. Марку Крапцу, председнику Орјуне Словеније и са најоменом: „Kakor vidite tudi v novem življenju ki sem si ga izbral že v zrelih, moških letih, me vodi še vedno ena ista, sveta ideja: „За нацију“.

у Љубљани у првом периоду били су бројни угледни грађани: унив. проф. др Никола

Радојчић, синдикални водитељ Владимир Кравос, новинар Божо Борштник, адвокат

Српски православни храм Св. Кирила и Методија у Љубљани, 1938. године.

и политичар Милан Корун, унив. проф. др Николај Бубнов, унив. проф. др Михаило Јасински, унив. проф. др Александар Билимович, унив. проф. др Димитрије Фрост, економиста Евген Ловшин, унив. проф. др Николај Преображенски, адвокат др Јосип Грабловиц, адвокат др Станислав Рапе, унив. проф. др Алексеј Копилов, апотекар Леон Баховец, и многи други.

Септембра 1927. године црквену општину у Љубљани посетио је тадашњи патријарх српски Димитрије. Неодговарајући простори капеле у кругу касарне ометали су развој црквеног живота. Већ 1921. упућен је апел за изградњу цркве у Љубљани која би била посвећена Св. Николи. Скоро идентичан апел поновљен је децембра 1929. на дан Св. Николе, али је сада предложено да се храм посвети словенским апостолима Ђирилу и Методију. Темеље данашње цркве Св. Ђирила и Методија у Љубљани осветио је патријарх Варнава 20. јуна 1932. године. Црква је грађена по пројектима архитекте Момира Коруновића, и прво богослужење је било 2. децембра 1936. године. Иконостас у цркви је дар краљице Марије, рад дебарске радионице, а иконе су дјело познатог словеначког сликара проф. Мирка Шубица.

Прота Димитрије Јанковић био је свештеник СПЦО Љубљана до 1931. године, када је дошао Ђорђе Будимир, који је такође вршио службу и као војни свештеник. 1938. за првог сталног парохијског свештеника постављен је Богдан Матковић, дотадашњи парох у Сиску. У то вријеме, уочи другог свјетског рата, у Љубљану је на службу дошао, као војни свештеник при Дравској дивизији, о. Душан Николић, па су функције парохијског и војног свештеника раздвојене.

Фебруара 1938. је од чланова црквеног хора основано Православно црквено певачко друштво; први предсједник је био познати словеначки привредник и културни радник Рајко Огрин, директор Занатске банке; 1939. га је на том мјесту наслиједила руска емигранткиња Антонина Фрост, удовица унив. проф. Д. Фроста.

Уочи Другог свјетског рата, 1940-41. је љубљанска парохија имала око 3.000 душа, од тога око 1.500 грађанских лица и исто толико официра, подофицира, жандарма, граничара и чланова њихових породица.⁹

Шестог септембра 1940. приликом откривања споменика краљу Александру у Љубљани, краљ Петар II је, на свој рођендан, први пут јавно наступио као владар. Том приликом он је у пратњи кнеза намјесника Павла Карађорђевића и других чланова краљевске куће посетио храм Св. Ђирила и Методија у љубљанском парку Тиволи. Устав СПЦ из 1931. увео је у црквени живот вјерскодобротворна старатељства као

облик социјално – хуманитарног рада, па је и при Црквеној општини Љубљана основано Вјерскодобротворно старатељство; уочи II свјетског рата имало је више од 160 чланова.¹⁰

Почетком 1941. године почеле су припреме на живописање цркве и на изградњу парохијског дома, што је прекинуо скори почетак рата и окупација Југославије. Послије априлског рата и распарчавања Краљевине Југославије, црквена општина у Љубљани постала је мјесто окупљања бројних избјеглица из Хрватске, али и православних који су се склонили из Маџарске и дијелова Словеније које су окупирали Нијемци. У „Летопису“ који је водио прота Матковић остали су жалосни записи о људима који су бјегали из НДХ спасавајући голе животе.

Црквена општина је у тешким ратним временима помагала социјално угрожене, посебно избјеглице, дијелећи редовну мјесечну помоћ, а храбар и пожртвован рад свештеника Матковића ублажио је многу рану.

Под љубљанску црквену општину спадала је и капела Св. Луке у болници Голник коју је осветио митрополит загребачки Доситеј 7. јула 1934. године; сљедећег дана митрополит је осветио и капелу Св. кнеза Владимира на Вршичу.

За разлику од цркве у Љубљани која је била у италијанској окупацијској зони и у којој је настављен духовни живот и под окупацијом, капела на Голнику (у њемачкој окупацијској зони) била је претворена у болесничку собу и после 1945. г. није била обнављана.

Српска православна црквена општина у Љубљани од 1945. до 1957. г.

Успостављање новог режима и власти Комунистичке партије 1945. г. тешко је погодило духовни живот Српске православне црквене општине Љубљана. Многи вјерници су се повукли из црквеног живота. Неки, као нпр. бивши ректор љубљанског универзитета проф. др Рихард Зупанчич и проф. А. Билимович су емигрирали; неки су осуђени на дугогодишње затворске казне као припадници монархистичког покрета за вријеме рата (индустријалац Лајовиц и његова супруга Мира), или прогоњени као чланови породица непријатеља партизанског покрета (нпр. Олга Рупник, супруга генерала Леона Рупника). Частан свештеник о. Богдан Матковић био је подвргнут прогону и уцјенама, и тајна комунистичка полиција УДБ је марта 1948. предлагала његово хапшење.

¹⁰ Попис чланова Вјерскодобротворног старатељства је објављен у часопису „Беседа“ - Никола Милованчев: „Чланови Верскодобротворног старатељства СПЦО у Љубљани уочи II светског рата“, „Беседа“, Љубљана, IX/2009, бр. 12 – 13, стр. 40 – 46.

Ипак, изабрано је суптилније рјешење, па је исте године прота Матковић присиљен да оде у Хрватску. Вјерници у Љубљани нису прихваћали постављање јеромонаха Горазда Деклеве, кога је наметала УДБ Словеније, па је настала пат-позиција и мјесто пароха љубљанског је било упражњено.

Почетком 1949. из Хрватске је у Љубљану упућен о. Ђорђе Будимир који је ту служио до 1938. и знао је словеначки језик. Међутим, републички државни органи су одбили да га приме,¹¹ циљ је био да свештеник не буде српске народности, да би се лакше формирао самостално Словеначку епископију, по узору на Македонију. У том циљу чак је 1951. г. тражено да се у Љубљану пошаље свештеник који би био Македонац.¹²

Државни органи Народне републике Словеније планирали су да епископ нове епархије постане Горазд Деклева и нису признавали јурисдикцију загребачког митрополита Дамаскина. Међутим, Централни комитет КП Југославије је 1952. заузео став против формирања Словеначке православне цркве, са чим је одбачена иницијатива комунистичког руководства Словеније.¹³

Након одласка прота Матковића одузето је коришћење црквеног стана и канцеларије на Шубичевој улици бр. 5, чиме је режим отежао долазак новог свештеника.¹⁴

Од 1952. до 1957. долазили су новопостављени свештеници: Димитрије Јока, Петар Самарђић, Борис Селивановски и Борис Ливанов; ниједан од њих није могао да остане, јер није могао да им се нађе смјештај у Љубљани.¹⁵ Срећна је околност да је тих година, изузетно тешких за опстанак ЦО Љубљана, постојао црквени одбор који је заслужан да се континуитет црквеног живота одржао и без сталног свештеника. Тих година се дотадашњи предсједник црквене општине проф. Љубо Д. Јурковић повукао,¹⁶ а тешку задаћу вођења црквеног одбора преузео је генерал Милан Машић.¹⁷

¹¹ Ђурић Мишина Вељко: Летопис Српске православне цркве 1946. – 1958. Књига 1. Книн – Београд, 2000. г., стр. 432.

¹² Ђурић Мишина Вељко: Летопис Српске православне цркве 1946. – 1958. Књига 3. Книн – Београд, 2002. г., стр. 1394.

¹³ Исто.

¹⁴ Ђурић Мишина Вељко: Летопис Српске православне цркве 1946. – 1958. Књига 2. Книн – Београд 2001. г., стр. 777.

¹⁵ Исто, стр. 778.

¹⁶ Љубо Д. Јурковић рођен је у Бенковцу, Далмација, 11. IX 1898. Студирао је славистику и филозофију у Прагу и Љубљани. 20-их година XX вијека био је у Љубљани политички активан у Орјуни и у Радикалној странци. Био је средњошколски професор српског језика у Љубљани од 1926. до 1960. Докторирао је 1940. са дисертацијом „Психологија патриотског осећања“. Бавио се књижевношћу и превођењем на словеначки и са словеначког на српски. На мјесто предсједника ЦО Љубљана изабран је 1935. г. Умро је у Љубљани, 22. XII 1982. г.

¹⁷ Милан Машић, рођ. 1884, бригадни генерал војске Краљевине Југославије. Умро у Љубљани 1959. године.

⁹ Протојереј Богдан Матковић: Летопис Српске православне парохије љубљанске. Други део. „Беседа“, Љубљана, II/2002, бр. 2, стр. 77.

Da li znate?

Nikola Bizumić, rođen 1823. godine u iriškom selu Neradin se obogatio i proslavio u svetu kao izumitelj ručne mašine za šišanje. Neshvaćen i nepriznat u svojoj sredini, otišao je u London gde je zaštitio svoj izum, promenio ime u Džon Smit i nikada se više nije vratio u rodni Srem. Već 1865. godine berbernice širom Evrope su koristile njegov izum. Na dan kada je umro, 1906. godine, njegova imovina je procenjena na 22 miliona funti sterlinga, što je vrednost današnjeg godišnjeg budžeta Srbije. Uprkos bolnom iskustvu koje ga je oteralo iz Srbije, u svojoj zaostavštini je napisao da se njegova imovina ima raspodeliti njegovim Bizumićima, do 6. kolena. U Ujedinjenom Kraljevstvu je dobio plemićku titulu a jedna ulica u Londonu nosi njegovo ime dok u Srbiji skoro niko da nije ni čuo za ovog vrednog i nadarenog frizera i izumitelja.

U Pentagonu ima dvostruko više WC-a nego što je potrebno. Kada su ih gradili, zakon je zahtevao odvojeno WC-e za crnce i belce.

U staroj Engleskoj ljudi nisu smeli voditi ljubav bez odobrenja kralja, pogotovu ako se radilo o članu engleske porodice. Kada bi par poželeo da ima decu morao bi da zatraži dozvolu monarha koji bi im predao pločicu koju su kačili na vrata sobe dok su imali odnose. Na pločici je pisalo: „Fornication Under Consent of the King”, ili skraćeno F.U.C.K. Reč FUCK je upravo tako nastala.

Bikovi su daltonisti.

Mačke mogu da čuju ultrazvuk.

Dalmatinac je jedini pas koji može da oboili od kostobolje.

Svi labudovi u Engleskoj vlasništvo su kraljice. Ostrigi je oko veće od mozga.

Zebra je bela, sa crnim prugama.

Ajkule su imune na rak.

Ostriga može promeniti pol nebrojeno puta tokom života.

Prosečna muva živi oko mesec dana.

Pčele imaju kosu na očima.

Zečevi mogu da umru od srčanog udara.

Puž može da spava 3 godine odjednom.

Majmun će potonuti u živi pesak, ali mula neće.

Patka ima tri očna kapka.

Veliki roj skakavaca može pojesti 80000 tona kukuruza u jednom danu.

Krtica može da iskopa tunel od 70 metara za jednu noć.

Jedna vrsta crva u Australiji raste i do 3.5 metara u dužinu.

U proceni: 80% životinja na zemlji imaju po 6 nogu.

Aligatori ne mogu da idu unatraške.

Iguana može izdržati pod vodom 28 minuta. Između 1902. i 1907. godine isti tigar ubio je 436 ljudi u Indiji.

Mačke mogu proizvesti preko 100 glasovnih zvukova, dok psi mogu samo oko 10.

U Australiji ima najviše ovaca.

Omiljena hrana bubašvaba jeste lepak sa poleđine poštanskih markica.

Delfin može ubiti morskog psa tako što ga nabije na njušku.

Orlovi mogu živeti u ropstvu ne više od 46 dana.

Crv ima 5 srca.

Džinovske kornjače mogu živeti i preko 150 godina.

Ljudske tablete za kontrolu rađanja deluju i na gorile

Ako su žabi usta otvorena predugo – ugušiće se.

Godine 1859. 24 zeca puštena su na tlo Australije. Za 6 godina populacija zečeva dostigla je 2 miliona!

Jedna vrsta antilope (Sintatunga) može spavati pod vodom.

Istraživanja pokazuju da komarce privlače ljudi koji su nedavno jeli banane.

Kitovi moraju učiti svoje mladunce da plivaju. „Samo” 6 bikova ubijeno je u zvaničnim borabama bikova.

Neki dinosauri bili su mali kao kokoške. Blesbok Južno Afrička antilopa je gotovo iste boje kao grejp đus.

Jakovo mleko je pink boje.

Pingivni mogu roniti u dubine i preko 400 metara

Delfini koji žive u reci Amazon su pink boje. Džinovski Afrički cvrčak obožava da jede ljudsku kosu.

Nožne kosti slepog miša su tako tanke da zbog toga ne može da hoda.

Oktopusu se testisi nalaze na glavi.

Jedini kontinent na kome nema reptila i zmiya je Antarktika.

Populacija kamila na svetu: 19.627.000

Ako vas krokodil uhvati u svoje čeljusti gurnite mu palčeve u očne duplje, odmah će vas ostaviti.

Jelen ne može da jede seno.

Dva prednja zuba Sheryl Crow su lažnjaci – prave je izbila kada se okliznula na bini davno pre nego što je postala svetski poznata.

Jim Morrison bio je prva rok zvezda uhapšena na bini.

Majka Adolfa Hitlera najozbiljnije je razmišljala o abortusu, od čega ju je odgovorio njen lekar.

Walt Disney je imao strah od miševa.

U Italiji Miki Mause zovu Topolino.

Elvis Prisli je imao brata blizanca Garona, koji je umro na porođaju.

Поучне приче

Prava ljubav – motivaciona priča o ljubavi

Za Mozisa Mendelsona, dedu čuvenog nemačkog kompozitora, nikako ne bi moglo da se kaže da je lep čovek. Imao je prilično nisku figuru i bio je groteskno povijen u leđima. Jednoga dana otišao je u Hamburg u posetu trgovcu koji je imao prelepu ćerku po imenu Frumtje. Mozis se beznadežno zaljubio u nju. Međutim, Frumtje je, zbog njegovog nakaznog izgleda, osećala odbojnost prema njemu. Kada je došlo vreme za odlazak, Mozis je sakupio hrabrost i popeo se stepenicama do devojčine sobe da bi poslednji put sa njom porazgovarao. Ona je bila vizija nebeske lepote i zbog toga što je odbijala da ga pogleda, osećao je duboku tugu. Posle nekoliko pokušaja da započne razgovor, Mozis je stidljivo upitao: „Da li verujete da se ljudi venčavaju na nebesima?“

„Da,“ – odgovorila je ona ne podižući pogled. „A, vi?“

„Ja verujem.“ – glasio je njegov odgovor. „Znate, kada se na nebesima rodi dečak, Gospod objavi kojom će se devojkom oženiti. Kada sam se ja rodio, meni su pokazali moju buduću mladu. Zatim je Gospod dodao: „Tvoja žena biće grbava.“ „Od tada sam povremeno glasno izgovarao: „O, Bože grbava žena biće prava tragedija. Molim ti se Gospode, daj meni grub, a nju ostavi da bude lepa.“

Na to ga je Frumtje pogledala pravo u oči i protresla ju je jeza od nekog dubokog osećanja. Ustala je i pružila Mendelsenu svoju ruku. Kasnije mu je postala veoma privržena supruga,

Kako rastu jastozi? – poučna priča

Jastozi su u suštini meke i nežne životinje. Njihovo krhko telo raste unutar krutog oklopa. Vremenom telo im postane previše veliko za ljušturu u kojoj se nalazi.

Oklop koji štiti jastoga od raznih grabljivica postane toliko tesan i neugodan pa je on prinuđen da ga odbaci. Kada se to desi on se skriva na dnu pod kamenjem, kako bi se zaštitio od riba i grabljivica sve dok mu se ne formira novi, veći i ugodniji oklop.

Vremenom mu i ovaj oklop postane tesan i čim oseti pritisak i neugodnost, priča se ponavlja iznova i iznova.

Podsticaj jastozima da rastu je da se osećaju neugodno i pod pritiskom, kada bi jastog imao lekara nikada ne bi porastao, jer ako bi se osećao neugodno lekar bi mu dao lek i on bi se osećao dobro. Nikada se ne bi otarasio svog oklopa i što je najvažnije nikada ne bi rastao i napredovao. Ukoliko uvek kada se osećamo neudobno i pod pritiskom posegnemo za udobnostima ili tabletama kako bi otklonili smetnje, nikada nećemo izaći iz ljušture koja nas sputava.

Zapravo moramo da shvatimo da kada se osećamo napeto i neugodno to je zapravo signal da trebamo da napredujemo i rastemo, da iskoristimo nedaće kao okidač za napredovanje i uspeh.

Zahvalnost

„Kralj je imao deset divljih pasa. Kad bi neki od sluga pogriješio, bacao bi ga je psima da ga prožderu.

Jednom je jedan od najstarijih slugu nešto pogriješio. Kralj je naredio da ga bace psima.

Sluga reče: „Služio sam te deset godina, molim te daj mi deset dana prije nego što me baciš psima?“ Kralj mu je dao.

U ćeliji je sluga rekao čuvaru da bi želio služiti pse sledećih deset dana. Čuvar je pristao i sluga je mogao nahraniti pse, očistiti im kućicu i s

ljubavlju ih okupati.

Kad je prošlo deset dana, kralj je naredio da se sluga za kaznu baci psima. Kad je pušten, svi su se iznenadili kad su vidjeli kako divlji i besni psi ližu slugi noge!

Kralj, zbunjen onim što je video, reče:

„Što se dogodilo sa mojim psima?“

Sluga je odgovorio: „Poslužio sam pse samo deset dana i oni nisu zaboravili moje usluge. Vama sam služio deset godina, a vi ste gospodaru sve zaboravili pri mojoj prvoj grešci.“

Kralj je shvatio svoju grešku i naredio je da se sluga vrati na dužnost. Posvećeno svima koji su zaboravili lijepu riječ: „ZAHVALNOST“. Zaboravljaju na dobre stvari koje je čovjek učinio, a čim prvi put pogriješi, osuđuju ga.

Mudrac

Mudrac reče svome sinu:

„Sine moj, u životu ne odustaj od tri stvari:

1. Da jedeš najbolju hranu.
2. Da spavaš u najudobnijoj postelji.
3. Da stanuješ u najljepšoj kući.“

Sin reče:

„Mi smo siromašni, kako da izvedemo to?“

Mudrac mu odgovori: „Ako budeš jeo samo kada ogladniš to ti je najbolja hrana; ako se smoriš od posla i takav legneš, tvoja postelja biće najudobnija; i ako budeš prema ljudima dobar stanovaćeš u njihovim srcima, a to je najljepša kuća!“

Životna sredina

U redu na blagajni blagajnica kaže starijoj ženi: – Gospodo, Vi bi morali doneti papirne kese za kupovinu jer ove plastične kese nisu organske! Starija gospođa se izvnila i odgovorila: „U moje vreme nije postojao zeleni talas.“

„To je naš problem danas, gospođo. Vaša generacija nije dovoljno brinula o životnoj sredini.“

„U pravu si“, rekla je gospođa. Naša generacija nije na pravi način vodila računa o životnoj sredini. U prodavnicu su vraćane flaše mleka, vina i piva. Prodavnica ih je vratila u fabriku gde su oprane i sterilisane pre nego što su ponovo korišćene. U naše vreme mi zaista nismo marili za životnu sredinu. Čak su i pelene za bebe oprane jer nije bilo Pampersa. Sušili smo ih sami, a ne u električnim sušarama. Ove pelene su se zaista osušile na vetru i sunčevoj energiji.

U to vreme, zaista nismo marili za status životne sredine. U naše vreme smo imali samo jedan televizor i jedan radio kod kuće, a ne po jedan televizor za svaku sobu. A televizija je imala ekran od 14 inča, ne veličine stadiona, koji će, kada se pokvari, vlasnik baciti u niku. U kuhinji smo sve morali da radimo ručno jer nije bilo električnih aparata koji bi sve uradili umesto nas. Kada smo poštom poslali nešto krhko, za pakovanje smo koristili stare novine, a ne plastične mehuriće i perle od stiropora kojima je potrebno 500 godina da se raspadnu. U naše vreme nismo koristili benzinske kosilice za košenje trave, bile su mehaničke i koristili smo mišice da ih pomeramo. Treninzi su bili odlični i nismo morali da idemo u teretanu da bismo ostali u formi. U pravu ste, tada nismo marili za životnu sredinu. Pili smo vodu direktno iz česme, a ne iz platinastih flaša i šoljica koje sada pune okeane. U stvari, u naše vreme nije bilo zelenog talasa – tada smo svi ulazili u tramvaj ili autobus, dečaci su vozili bicikle ili pešačili u školu umesto da koriste roditelje za 24-časovnu taksi uslugu.

Dakle, nije neverovatno da sadašnja generacija toliko priča o „ekologiji“, ali ne žele da se odreknu ničega i ne razmišljaju o tome da žive sa malo poput našeg vremena! Sad kad ste ovo pročitali, pošaljite na čitanje onima koji sve imaju u svojim rukama i mogu samo da kritikuju starije !!!“

Језичке недоумице

Како се пише, како се каже - 7. део

Аболиција или ослобађајућа пресуда

Пише се и једно и друго али са различитим значењем.

Аболирати не значи ослободити некога.

Аболиција (од латинског *abolitio*, *abolere*) је *обустава, прекидање кривичног или каквог другог поступка без икаквих последица по окривљеног, а ослобађајућа пресуда* се доноси ако се за некога у кривичном поступку докаже да није крив.

Базен или басен

Пише се и једно и друго.

Базен је вештачки изграђени резервоар за воду: **отворени базен, затворени базен, олимпијски базен, хотелски базен.**

Басен је (у геолошком смислу) велика депресија седиментног терена: Рударски басен Колубара, Рударско-топионичарски басен Бор, Панонски басен.

Васкрс или Ускрс или Воскресеније

Пише се и једно и друго и треће.

Васкрс је српскословенски облик (старословенски српске редакције) који се користи у свечанијем стилу: Христос васкрсе, ваистину васкрсе.

Ускрс је аутентичан, народни облик: Христос ускрсну, уистину ускрсну.

Воскресеније је рускословенски облик (старословенски језик руске редакције који је данас званични језик српске цркве): Христос воскрес, воистину воскрес.

У Правопису стоји: „за норму је пресудан спонтани изражајни обичај, који не треба усмеравати и цензурисати.”

Гдеси или где си

Пише се **где си**.

Глаголске енклитике пишу се одвојено: **где сам, где си, где је, где смо, где сте, где су.**

Дадне или даде или да

Пише се и једно и друго и треће.

Презент глагола **дати** гласи **дам-даш-да-дамо-дате-дају** или мање обично **дадем-дадеш-даде-дадемо-дадете-даду** и **даднем-даднеш-дадне-даднемо-даднете-дадну.**

Ђурђевдан или ђурђевдан

Пише се **Ђурђевдан**.

Имена празника пишу се великим почетним словом: **Божих, Нова година, Ускрс, Пасха, Бајрам, Велика Госпојина, Велики петак, Дан мртвих, Цвети, Дан државности, Дан планете Земље, Дан заљубљених, Дан школе, Први мај (1. мај), Осми март (8. март).**

Ејзенштејн или Ајзенштајн

Пише се **Ајзенштајн**.

Од руског *Сергей Михайлович Эйзенштейн*. Презиме великог совјетског редитеља и филмског теоретичара боље је транскрибовати као Ајзенштајн него као Ејзенштејн.

Правопис из 1960. нормирао је да се немачки дифтонг ЕИ у руским именима немачког порекла преноси на руски начин као *еј*: *Ејзенштејн* а не *Ајзенштајн*. Међутим, ниједно овако уобличено име није постало обично, него је у обичају само *Рубинштајн, Бронштајн, Штајн, Бернштајн, Ајзенштајн*. Зато овим облицима треба дати предност.

Живети или живити

Пише се **живети**.

Ијекавски **живјети**.

Екавски **живео! живела!** и ијекавски **живио! живјела!** при здравицама и поздрав при одушевљењу.

За понети или да понесем

Пише се **да понесем**.

У стандардни српски језик не спадају спојеви предлога за са инфинитивом, јер предлози могу да стоје само уз именске речи — именице, заменице, придеве, бројеве и поједине прилоге. Уместо за понети требало би **да понесем, који/коју ћу понети, који/која се може понети** и сл.

Међутим, ову конструкцију не треба прогонити из разговорног језика и неформалне комуникације (бурек за понети, кафа за понети, храна за понети), јер је функционално и семантички оправдана, омогућава говорнику да жељену поруку пренесе брже и економичније.

Иако би било добро или ако би било добро

Пише се и једно и друго.

Иако би било добро не бих то урадио је допусна (концесивна) реченица која значи да се радња главне реченице остварује упркос ономе што значи зависна реченица. **Ако би било добро** урадио бих то је условна (кондиционална) реченица. Она не означава реалну него потенцијалну ситуацију.

Ја и ти или ти и ја

Пише се и једно и друго.

Не постоји ни у Правопису ни у граматици правило о редоследу којим се набрајају заменице. То је питање бонтона и личне скромности. **Ја** у том случају треба ставити на последње место.

Какосеписе или како се пише

Пише се и једно и друго.

Све спојено малим словима као интернет-ад-

реса www.kakosepise.com а у свим осталим случајевима одвојено **како се пише**.

Ленки или Ленци

Пише се **Ленки**.

У дативу и локативу једине личних имена, презимена, женских етника и житељских имена на **ка** и **га** није извршена сибиларизација. То је промена задњонепчаних сугласника **к, г, х** испред **и** у зубне **ц, з, с**: **Анки, Драги, Велики, Заги, Иванки, Јованки, Васиљки, Дуки, Луки, Бранки, Дубравки, Олги, Споменки, Банаћанки, Босанки, Бокељки, Београћанки** (и кад се односи на зграду и кад се односи на становницу Београда), **Ваљевки, Амазонки**.

Људство или љутство

Пише се **људство**.

Д и **ђ** се не мењају испред наставка **ство**: **сродство, господство, судство, рачуноводство, вођство**.

Не мењају се ни испред наставка **ски**: **градски, људски, судски, боговађски** (према Боговађа), **љубовиђски** (од Љубовиђа), **вармеђски, лођски**.

На корзу или на корзоу

Пише се и једно и друго.

Именица **корзо** може се мењати као **корзо-корза-корзу** и као **корзо-корзоа-корзоу**. Правопис дозвољава и једну и другу промену али препоручује **корзо-корзоа-корзоу** као обичније. Од италијанског *corso* и немачког *Korso*, именица **корзо** означава улицу којом се шета, обично увече, вечерње шеталиште.

Обзиром на или с обзиром на

Пише се **с обзиром на**.

Израз **с обзиром на нешто** значи *водећи рачуна о нечему, имајући нешто у виду*.

Апостроф се не пише после **с** јер то није скраћени него основни облик предлога.

П. С. или ПС

Пише се и једно и друго.

Боље је **П. С.** пост скрипtum, после свега, накнадно дописано. Ређе ћирилицом **П. С.** или **ПС**.

Скраћенице засноване на латинским изразима треба писати латиницом: **а. а.** (ад апта *међу списе*), **Н. Н.** номен несцио, не знам име, неко непознат. Врло ретко ћирилицом **Н. Н.** Исто и **Н. Б. (НБ)** нота бене, напомена, примедба, белешка, ретко ћирилицом **Н. Б.** или **НБ**. Латинично **Л. С.** локус сигилии, место печата замењује се нашим **М. П.**

Стара српска поезија

Павле Соларић

ЗАВИЧАЈНЕ РАДОСТИ

Ви велите да је умро Пеца, славни свирац?
„И већ одсад од свирила“, рекох браћи,
„чистац!“

Дакле шта ће саде рећи моја лепа снаша,
Или њежна Милица, ил' румена Неша?
Неће л' рећи младожењи: „К себи руке,
девере,
Ти брадати ињем, руски хладни сјевере!“
Неће л' рећи: „Вала, момче, нећеш ми се
ожећи,
Нећеш никад ти постеле ни снашице стећи!
Ти за снашу немилице сасма често питаш,
А сам ми се по бјеломе вјечно свјету скиташ,
И к твојему нешчистију сад ни свирца није,
А без свирца траљаво се вјенац љубви вије...“

На ово ја одговарам лепотици дјеви,
Мојеј лепој несужејој и неверној неви:
„Истину ми говориш да се много скитам,
Да ја, јадан, забадава за снашицу питам.
Нашто ми је снаша кад ја веће сједим,
Зашто тако тужим и от туге бледим?
И овој је истина, лепото девојко!
Но кад би ти знала какав ти је Гојко,
Како ти је младостан младожења стари,
Како љубов кипи и сердашце жари,
Вала би ми рекла: — „Опрости ми, старче!
Ходи да те загрлим, вукодлаки жарче!
Само ми се добро држи за појасом снаши,
Намигни приљ-Мати или брату Јаши,
Или свирцу Паји, сину Павла Лири,
Који на нас иза плота видиш како вири. —
Само нека засвирају Молчани јунаци,
Пак ће нам се напунити сви молски сокаци
Девојчица и снашица, кићених момака,
Посрнуће у коло нахерке и бака;
Бациће и попа читуљицу хартију,
Високо ће за појас он задјети мантију,
И коло ће на авлији завести широко,
Сватови ће повикати сви углас високо:
„Држ' се саде, снашо, не шеврдај, Нево,
Помичи се на десно, потресај на лево;
Свирај, Јашо, ватрено, поносити свирче,
Држ' -дер и ти амо, приљ-Романе, стриче!
Живо, браћо, живо, подвикујте хаја-хуј!
Михаљ-бачи хегедуш, серпска кола хегедуј!“

Милош често замиче својим црним брком,
А ножица за ногом поскакује трком;
Перјанице све лете момком око главе,
Момке оком стрелају лепотице плаве;
Гледај како свирац дувајући црвени,
У лепота цвеће на груди се зелени;
Глед[ај како] с играча зној рјјекама тече,
У момака од љубови срца громко јече!
У попе се замрсила сва от зноја брада,
Како неће, до њега је попадаја млада!
У момака из очију свјетла муња сјева,
Громом грме свириле, а Нева потпева.

Погледај ми, Љубо, сад на старог момка
Како жустро подиграва и несташно хопка,
Пак ми саде кажи хоћеш за ме поћи,
Хоћеш мојој туги љубовљу помоћи.
Амо саде твоје очи ти на ме окрени,
И на љубве загонетку оком одгонени!

О, љубови слатка! О, кћери небесна!
Ти си наше среће богиња чудесна.
Ти мене позиваш к моје жизни другу,
Не знајући јешче сву мог срца тугу.
Дакле, ми покажи височајше благо,
Кротко, њежно срце, срце сердцу драго,
Да ти кажем како њежно љубе људи
Своју вјерну љубу, како њене груди
Јесу олтар љубови њежноме јунаку
Који уме живити срећно у буцаку,
У буцаку сиромаштва и бјеломе свјету,
У љубови н друштва маломе совјету.

Ма кад ми јошт невесте назначила ниси,
Иако ми живот мој на кончићу виси,
То ми дај последње в жинин благоденство,
Највеће на свету, первоје блаженство,
Да ја скоро кући дођем, у моју отчизну
(Ах, овде ми моје срце от жалости бризну!),
Да ја вјместо невесте отечество љубим,
Да се слатко о кућици својеј срећан трудим,
Да ја род свој љубезни страсно обожавам,
И Мађаром, нашеј браћи, серпски да
мађарам.

КОВЧЕЖИЋ НЕБОГОГА ПАВЛА

У мене је био спретан сандучић од дрена,
Но од дрена кедарскога, што воњу изјева.
Вериге су златне биле, ил' подобне злату,
Кљученица и преручи — све чест своје
млату;
Роговље је све китило изрјадно камење,
По странами увајаних образа знамење;
Једним словом, к'о у чем' се свете мошти
хране.
Но светиње друге овде бијаху собране:
Што сам пјев'о о љубови, о занату Дида,
Ту је ишло што је тајно, да му није вида.
Јастучић је горе леж'о од голубја перја,
И на њему Дид седио посреди иверја;
Иверија сирјеч својих већ сатрених стрјела,
Колико је у ковчешцу испјеваних дјела.
Не знам откуд, пронре Молва (за њу нема
чавла!),
Не излети, а већ изда небогога Павла:
Дјевојке се договоре (а шта нису кад্রে!
Овакове светотатце негде зову: Ладре!) —
Договоре да украду пак да хитро врате,
Ако би што поквариле, да сторично плате.
Дођу, узму. Да отворе — но како без кључа?
Зграбе од стр'а цјел' са собом, побјегну без
луча.
Кад обију — све се презну од дјетиње стрјеле

—,
Брже-боље да читају, пјесне си подјеле.
Узнаду све, и освету одмах ми закључе:
Да сандучић већ не врате, и дубоко муче.
Но нек' знаду, ако саде већма нег' пре љубе,
Да ја умем и јошт већма наоштрити зубе,
И да неће труда бити дотле мојеј груди
Док се која жртвовати за пл'јен не усуди.

ЖЕНИДБА ПО МОДИ

Ништа није више смјешно што сви узму
људи,
Било срамно, било подло, били скверни
блуди,
Они правду и светињу праве или кваре,
Гди закона њина није, за све то не маре.
Кују мисли како хоће — „Завјет с неба!“
кажу, —,
И кумира ком' се моле у бога прелажу.
С овим богом које чудо да природу блазне,
Да по свјету проклијају злобе многоразне?
Само једно запитаћу — ко може, нек' дичи
Што до бога на престолу виспар горко
кричи:
Двоје младих заљубе се, предаду си душу,
Ван сојуза ину срећу не могу да внушу;
Посљедују љупком своје природе подвигу,
Да поднесу вију срца благодатном игу.
Сазнаде се. Мати отуд, одунд' баба грунда,
На оцу се од јарости гресе дуга бунда;
Скочи тетка, скочи стрина, ујак и св'ак вичу,
Сви небогу несретницом дјевојку наричу.
Оне хоће да се жених родом можно хвали,
Ови — да им вјено мошњом дебелом
превали,
Да се пише високо-, пре-, и от да имаде,
Да слугама валбе даје, — ко је, да се знаде!
Триста ти му мана нађу није л им по ђуди,
Све из љубве к чаду своје, макар да полуди!
Вас ја зовем у мој совјет, заљубљене младе,
Вас, јуноше! Је ли право да то стари раде?
Поимљу ли оци ваши што сте ви из' брали,
Могу л' у том поступати к'о у некој шали?
Кане л' они жинан своју нашем придат другу,
Или срце мње пљенити ваше као слугу?
Зла гордињо и лакомство нечестиво свјета!
Нигда ли вам није доста нит' шта овде света!
Мила чувства продају се — ту већ нема
зајма —,
Земља мора сва пропасти с овим обичај'ма.
Слуга би рад бит господар, овај иште власти,
А властелин да до цара пружа своје страсти.
Човек хоће да је ангел, ангел се зло горди, —
Да погубну сви лукави с' својима оскорди!
Да пропадну и да иду сви од нас без трага
Који кћери кад удају мотре само блага,
Којима се права [њина] ни зашто призната,
Својом ђуди коме хоће отварају врата!

Poezija naših pesnika

Dorđo Radović

MAGLA

Spiralna magla,
smjestila me negdje?
I na početak njezin,
neće da me vrati...
I kad bi vječnost,
strgao od sebe.
Pomogao bih magli,
da nešto učini za mene!

ZANESENJAK

Ležim u utrobi
uzavrelog kamenjara,
zanesen životom,
koga nema...
Iz očiju, puštam
zadnju radost,
koja tone
u sutonu, posustale
pjesme cvrčka...

ZAROBLJENA DUŠA

Moja zarobljena duša
krenula je
u susret očajanju...
Al niko,
da joj otvori vrata,
za izlazak iz grobnice
tamnog sjaja...?

MOJA ULICA

Tumaram
ulicom bezimenom,
razbijam
paučinu jutarnje tišine,
obliven znojem,
duše moje,
sa srećnim žarom,
oko svoga...
Što je
ulica cijela moja.

PROTIV MRŽNJE

Nisam pobjegao
za dlaku...
Ni za tren nisam
umakao.
Pobjegao sam...
Otišao, za
život cijeli...
Onome ko mrzi,
onome ko ne voli!

Srđan Radović

TUGA ZA JUGOM

Daleko od svoje kuće,
kaldrme i lotalica,
daleko od onog svetog
što se zove porodica.
Daleko od prijatelja,
i onih lepih ravnica,
daleko od neprocenljivih
najdražih sitnica.
Daleko od svoje zemlje
nazvali me slugom...
Ostao je lažni sjaj
i tuga za jugom.

OSMEH

Osmeh je mač
između dva straha
i ključ koji otvara sva vrata.
Osmeh je stajling,
uvek u modi
i iskra sreće,
kad nam se neko rodi.
Osmeh je sunce,
što ti treba za dugu,
a možda da posluži
i kao maska za tugu.

TRKA ZA VREMENOM

Ne može te niko
skloniti sa trona,
ako si na putu, ka istom
mirisao vlastitu krv,
brisao vlastiti znoj,
ustajao bez tuđe pomoći
i hramao,
dok su drugi
trčali ispred tebe...

SVEDOK

I u ovoj ludoj glavi,
neko prespava,
i sa ovim ludim srcem,
se neko poigra...
I u ovim očima
ima i suza i sjaja,
samo zavisil,
kad me sretnete.
Možda ste samo svedok,
a možda deo priče?

Preuzeto iz: „Besede med Uršjo in Peco“, 8. literarni zbornik Kulturnega društva literatov Mežiške doline, Prevalje, oktober 2021.

Marinko Jagodić

PISANJE PESME

Ponekad se
u smiraj dana,
u gluvo doba...
(uvek u samoći)
pretvorim u pletilju.

Mastiljavim iglama
pletlem
odevku za dušu.

Niti pletiva mog
šarolikog,
tananog,
duši ljupkog
vučem sa Parnasa.

Pletivo moje
grejaće duše
znanim i neznanim,
i onima,
koji će tek da dođu
i upru pogled
u Parnas.

REČ

Ja sam
ona koja jesam.
Bogom dana,
izrečena,
prečutana.

Mogu dizati u nebesa,
mogu baciti u blato.
Nežna poput cvetnih latica,
a režem jače od mača.

Retki znaju moje poreklo,
uglavnom misle:
izlazim iz usta.
Greška.
I kad sam izrečena,
i kad sam prečutana,
srce je moje izvorište.

Moram priznati
(pomalo je čudno):
kad sam neizrečena,
krijem se u srcu onih
koji nemaju srca!

NAPUŠTENNO SELO

Pitanje me jedno neprestano muči:
Šta se desi, Bože, s mojim rodnim krajem?
Sodomsko-gomorski usud na nj se sruči,
Selo preobrazi da ga ne poznajem.

Nesrećan i tužan pitam svoje oči:
Gde ste me dovele žednice dobrote?
Umesto po raj u da mi noga kroči
Ja ovde ne vidim ni trag od lepote.

Umesto sređenih voćnjaka i njiva,
Urednih vrtova, pašnjaka, livada,
Pred očima svud je čamotinja siva,
Svud caruje korov i divljina vlada.

NOĆ

Dolaziš svakodnevno,
ne znam otkud,
nečujno, tiho,
i raširiš koprenu crnu.
Uglavnom te se ne plaše,
mada se neki sakriju
uz izgovor: moraju spavati.
Ostaneš nekoliko sati –
ovisno od vremena:
što je hladnije – ostaješ duže,
što nas sunce više miluje,
ti pre odeš,
ne usudiš se čekati ga.
Pokupiš svoju koprenu crnu
i nestaneš.
Iako putuješ daleko
uvek se iznova vraćaš;
umornom radniku uspavanku sviraš,
odmor mu je potreban, ma koliko bio jak.
Mirnom rukom pokrajinu diraš
ti – kojoj je ime Mrak.

NOVAK ĐOKOVIĆ

Mi imamo svoga asa.
Kad reketom mahat' krene
vanserijska to je klasa,
prva zvezda vasseljene.
Ponos srpstva naš je Nole –
radujmo se takvoj slici.
Dok ga Srbi mnogo vole
ne žele ga pakosnici.

Ovih dana u državi
gde kenguri su u nizu,
paragraf se čudan stavi,
šampionu zbrisa vizu.

Sve će Nole da naplati:
Grend slem biće dva'est prvi!
Naciji da radost vrati,
iz inata sve da smrvi!

On je ponos roda svog,
volimo ga iznad svega.
Nad njime je samo Bog,
svi su drugi ispod njega!

SRBIJA

Osam ti vekova, Nemanjičko čedo,
Slavu ti proneše planine i vode.
Neprijatelj često u tebe je gled'o
I krvavim mačem kret'o u pohode.

Vitezovi hrabri na polju Kosovu
Upisaše tebe u carstvo nebesko.
Često se ponovi i u dobu novu
Na tvojoj granici da zaškripi resko.

Pamti Cer planina, pamti Kajmakčalan,
Kolubara, Drina, pamti Vrbas hladni:
Zlim hordama nikad ne uspede plan,
Nemanjičke zemlje ostadoše gladni.

Istraj!, naša dobra i ponosna mati,
Slobodarsko čelo sinovi ti ljube;
U odbranu tvoju svi će redom stati,
Marš na Drinu biće pesma naše trube.

ODBRANA RUSIJE

Oni imaju sve i svašta;
Valuta im na sve strane niče –
Zato uvek glavna reč je njina.
Svetska beda o njima mašta
Al' im jedan glas kliče:
„Gospodo, gde vam je šarm Jesenjina?”

Kad komšiji crkne krava
I kad krene sve po zlu
Vaš je adut sila i brzina.
Vi imate bistrih glava
Sposobnih za propagandu
Al' nemate jednog Puškina.

Možda ćete jednog dana
Stepe zvati svojom njivom,
I Sibir prevesti pod zastavu svoju.
Kao tumač vašeg plana
Tvrđim istinom živom:
Ništa ne možete jednom Tolstoju!

Vi ste u stanju kilometre preći,
Svojom čizmom na Mesec stati
I boga izvaditi iz džepa svog
Da bi vaš glas bio veći.
Ali gospodo, trebate znati:
Za vas je Dostojevski – bog.“

Momo Kapor: „Ćale”

Za razliku od većine današnjih muževa koji manje-više žive pod neprekidnom istragom svojih samostalnih supruga, pravdajući se za svako zakašnjenje na ručak i izvinjavajući se za svaku popijenu čašu više, pokolenje naših očeva i dedova bilo je, verovatno, poslednje kome žene nisu smele ništa. Kada bi se iko usudio da pita jednog predratnog ćaleta kada će da se vrati, gde je bio, s kim je bio i ko je sve bio tamo. I najmanja krpa i najsitniji trgovčić i najsiromašniji činovnik bili su bogovi kad se vrata svojoj kući. Sedali su smrknuto za astal i čekali da im se prvima sipa čorba.

Sećate li se kako ste trčali da ocu razvežete pertle?

Kada je spavao posle ručka tišina se spuštala ne samo na celu kuću, nego i na čitav kraj. Muva nije smela da zazuj.

U to doba, čini se, u kućama nije bilo svađa. Ako su se i svadali, roditelji su se svadali negde gde mi to nismo mogli da čujemo. Samo

su majčine crvene oči odavale da se nešto desilo. Danas čak i nedorasle devojčice puše pred očevima, koji im kupuju cigarete. Mi smo morali da sačekamo da postanemo svoji ljudi, pa da tek onda zapalimo prvu cigaru pred ćaletom, puni straha da nam ne zvekne šamarčinu pred rođenom decom.

Možete li da zamislite svog pokojnog dedu kako vodi ljubav sa bakom i pita je: „Je li ti bilo lepo?”

Gospode: Da li je babi bilo lepo? Baš ga brija je li joj bilo lepo ili nije! Baba posle toga nije pisala psihologu u redakciju ženskog lista, da se žali na dedu.

Kako su se voleli i gde, to će ostati zauvek misterija. Verovatno, uvek u dubokoj tami, ne gledajući se i ne govoreći ništa. Ljubav je bila tajna...

Danas je svako svoj psihijatar. Svi se psihološki analiziraju i broje orgazme.

Pa, ipak, čini se da su te žene bile mnogo srećnije nego današnje.

Njihovi muževi su ih poštovali na neki poseban

način i plašili ih se više no što smo slutili, a one su se, mučenice, trudile da pred svetom ostave utisak da se one boje njih! To je bila samo maska, deo večite igre.

Kuća je bila tvrđava, a mi u njoj smo bili tim koji je čuvao svoje male tajne.

U vreme gladi, učili su nas, da kad idemo kod dobrostojećih rođaka u goste, odbijemo hranu, ma koliko je želeli, i kažemo: “Hvala, ne mogu; baš smo i mi to imali danas za ručak!” Ćale... Kako čudna, mekana reč u kojoj ima zaštite, strogosti poštenja i poštovanja za strpljivu upornost sa kojom su podnosili svoje sudbine, ne pomišljajući nikada da se žrtvuju za nas.

Zanimljivo, nikada nismo bili dovoljno dobri svojim očevima.

Istina, voleli su nas, ali to nam nikada nisu pokazivali stideći se, valjda, preterane nežnosti, koja im nije dolikovala. Tek kada su otišli iz naših života, slušali smo od njihovih prijatelja koliko su nas hvalili po kafanama i parkovima verovatno dosađujući drugima dok su pokazivali novinske isečke sa našim uspesima, koje su nosili uredno složene u izlizanim novčanicima.

Мисли Аве Јустина Поповића

Васкрсење

Васкрсење Христово је вододелница људске историје.

Шта би била историја мога живота да Господ није васкрсао? Кратак пут од колевке до гроба, пут пун трња, пун страдања и страха.

Зато што васкрсење Христово није апстрактна теорија, него догађај и чињеница, може се усвојити не апстрактно и теоријски, него личним додиром, личним сусретом са васкрслим Господом Христом.

Васкрсење се јавља као завршни моменат обогочовечења личности и познања.

Под светлошћу васкрслога Господа све земаљско прелива се у небеско, и слива у небеско.

Ко не преживи реалност распетог Господа, не може преживети ни реалност васкрслога. У васкрсење се улази кроз распеће. А без васкрсења – нема спасења. Распеће се не може обићи. Да би човек васкрсао васкрсењем Христовим, треба најпре да умре смрћу Његовом.

Кроз васкрсење ми смо стварно познали Богочовека у Христу.

Јер какво нас умовање може убедити у васкрсење? Никакво, већ једино вера. А ако се васкрсење Христово по телу познаје вером, онда каквим се умовањима може схватити рођење Бога Логоса? Јер васкрсење је мање од рођења... Зашто? Зато што је примера васкрсења било много, међутим се од Дјеве нико никада родио није... Јер треба веровати да је то могло бити; а на који начин је могло бити – не може се објаснити. Васкрсење је објашњење страдања, решење проблема страдања. Васкрсењем је Христос страдање учинио средством за оптимизам. Без Христовог васкрсења живот би био бесмислен, страдања би била неоправдана, патње би биле неискупљиве. Ако Христос не уста – узалуд вера наша, узалуд наука, узалуд филозофија, узалуд страдања, узалуд – сав живот.

Нема ничег новог под сунцем сем васкрслога Богочовека Христа.

Ако мртви не устају, онда је човек трули израштај на лешини што се зове земља. Ако нема васкрсења, онда је овај свет проклета лабораторија гноја, а сваки човек – херметички затворена флаша гноја.

Смрт није у стању да уништи људско биће, јер га Васкрсење изводи жива онакво какво је било са ознакама и одликама свачије личности.

Христос је васкрсао, да би људи постали земаљски анђели, и осећали се јачи од смрти као небески анђели.

Прогрес

Глуп је европски човек, катастрофално глуп, када може не верујући у Бога и бесмртност душе, веровати у прогрес, у смисао живота, и радити на томе. Та нашта ми прогрес, када ме иза њега чека Смрт? Нашта ми сви светови, сва сазвежђа, све културе, када ме иза њих вреба смрт и најзад увреба? Где смрти има, ту стварног прогреса нема. А ако га има, он је само проклети прогрес у воденици смрти. Зато га треба уништити потпуно и без трага.

Према хуманистичком човеку и његовом прогресу стоји Христов човек са својим Богочовечанским прогресом. Основно је начело Богочовечанског прогреса: човек је прави човек једино Богом, једино Богочовеком; другим речима: човек је прави човек једино бесмртношћу, то јест савлађивањем свега смртнога и сваке смртности, победом над смрћу. Савлађујући у себи грех и зло, Христов човек савлађује тиме смрт и смртност у своме сазнању и осећању, и сједињује себе са Једино Бесмртним: Богочовеком Христом.

Да, да, сви прогреси који нису засновани на бесмртности човекове личности, представљају из себе наивне чаролике бајке и скаске, које несрећни житељ ове планете сања, у чијем наручју? – У одвратном наручју аждаје смрти.

Било би немогуће узрстати растом Божјим ако је смрт завршни моменат моралног узрастања. Прави, истински прогрес постаје могућ само кроз Васкрсење, јер оно ствара органску везу између овог света и оног између овог живота и живота вечног.

Императив богочовечанског прогреса: Будите савршени као што је савршен Отац ваш небески – Бог.

Тако се трагично начело хуманистичког прогреса: смрт је неопходност, замењује радосним начелом Богочовечанског прогреса: бесмртност је неопходност.

Срби

А Срби? Срби, Срби пошли слепо, већина њих, за лудом културом европском, за лудом цивилизацијом европском.

Све што је у нашој историји бесмртно, велико и славно, створено је светосавским Еванђељем. Оно путује кроз све праве Србе, кроз све ствараоце и чуваоце светосавских вредности и идеала. На свима историским беспућима, оно нам је било непогрешиви путоказ; у свима тминама – сунце; у свима тугама – утеха; у свима смртима – спасење; у свима робовањима – врело оптимизма; у свима кризама – савест.

Ава Јустин Поповић

А по светосавском Еванђељу, шта значи: бити Србин? То значи: Богочовека Христа сматрати за највишу вредност и волети га више свега; увек се при дилеми приволети Царству небеском а не земаљском.

Шта је то данас васпитање српске деце? Деца без Христа, Србин без Христа? Авај, па то је незнабоштво. Враћамо се у доба пре Светога Саве, у доба незнабожачко, у доба идолопоклоничко, када смо поштовали и клањали се камењу, мачкама, дивљим зверовима, киповима. Да, то је школа, то је просвета која помрачује, школа која помрачином завија и помрачином испуњује душе људске. А Црква? Црква има дужност да брани свету школу, да брани Свету Цркву, да брани Свету Србију.

На раскрсници два света, са два супротстављена система живљења српски народ као на оштрици мача над провалијом одвајкада поставља себи једно те исто питање: царство небеско или царство земаљско? Ово питање вертикале у хоризонталу постављено гласи: европски човек или Растков (светосавски) Богочовек. Стављени на опасну вододелницу између две културе, зенице наше душе пече огњено питање: европски човек или светосавски Богочовек? Од одговора на то питање, зависи судбина наше народне душе и у времену и у вечности. Желите ли да душа нашег народа заблеста незалазном светлошћу; желите ли да од пролазне постане непролазна, од неславне – славна, од смртне – бесмртна, од временске – вечна, од човечне – богочовечна, онда изаберите светосавског Богочовека.

Поучне мисли

„Као што у рђавом селу није добро важити као богат, јер се пре или после нађе неко ко таквог човека опљачка или убије – тако у извесним срединама није добро уживати глас паметна или даровита човека, јер ће се увек наћи људи који ће све учинити да тога човека оборе или бар да му живот што је више могуће загорчају, тако да му његова памет и његов дар на нос ударе.”

Иво Андрић

„Сваки грех је опростив, осим греха непокајања“
Патријарх Павле

„Цени време. Оно је скупље од злата: њиме се купује блажена вечност. Не губи ниједан тренутак, а да не сабереш нешто за вечност.”

Свети Василије Велики

„Није наше да судимо зашто овај човек ради онако, зашто онај чини овако... ту је Господ да суди. Неком треба јачи шамар, неком мањи да се освести.”

Отац Тадеј

„Јер да поновим реч Господњу: Ко ме је много дато, од њега ће се много и тражити.”

Патријарх Павле

„Дивно је кад човек осјети неку душу и кад та душа постане душа његове душе. Иако су хиљадама километара далеко у духу су близу и једно. И у вјечности ће бити заједно...”

Отац Лука

„Од мисли страдамо и психички и физички”

Отац Тадеј

„Јер ко зида добро, самим тим руши зло. Ко се пак окрене да руши зло, брзо заборави зидати добро и претвара се у злочинца.”

Владика Николај Велимировић

„Кад твоји проблеми посатну толико велики да ти понестаје снаге да се избориш са њима, не одустај! Зато што тамо гдје престаје твоја снага, наставља Божја милост.”

„Не дозволите злу око вас да пробуди зло у вама.”

Патријарх Павле

„Вјера се не проповједа ријечима већ свједочи дјелима.”

Патријарх Павле

„Не да будемо важни и славни, већ да будемо дорасли времену у коме смо и месту на коме смо.”

Патријарх Павле

„Када се неко јако воли онда се и разуме.”

Отац Тадеј

„Ћутање је одиста последица и плод царског и благородног васпитања. Ко је научио да ћути, тај је научио и да говори, јер пре је ћутање плод велике благоразумности, него разборито говорење. Отуда, ко не зна да ћути, не зна ни да говори. Младоме је човеку ћутање увек сигуран украс, а посебно када се не смуђује док слуша другог, нити се истрчава, него, макар му се беседа и не допадала, пажљиво чека да тај који говори заврши, па ни онда не износи сместа своје противљење, него, како Есхим каже, причека да види има ли сабеседник нешто да дода, измени или повуче. А они који одмах, противећи се, прекидају друге, и упадају у реч не слушајући

Отац Тадеј

друге, и немарећи што њих не слушају, непристојно се опходе.”
Свети Нектарије Етински

„Нема случајног сусрета. Свака особа у нашем животу је или испит, или казна, или дар судбине.”

„По свету који носи у себи, човек суди свету око себе.”

Св. Јусџин Фелијски

Ученик једном упита Старца:

– Како да научим разликовати људе – коме да верујем а кога да се плашим?

– Најпре ћу ти рећи кога да се плашиш – рече Старац.

Чувај се лажне скромности!

Када видиш неког ко се клања пред тобом, грли те и подилази ти добрим расположењем – тога се плаши највише!

– Зашто, Старче? – зачуди се ученик. – Објасни ми!

– Зато што је он први који ће те издати! – одговори Старац са уздахом.

– А коме да верујем? – упита ученик.

– Веруј оном ко ти не ласка већ ти говори истину каква год она била; такви људи ће ти први притећи у помоћ! – рече стари монах. Искрена скромност је увек ненаметљива и тешко ју је наћи, али каад се пронађе – она те никада неће издати.

Старац Пејтронике Светиоторац

„Ја нисам човек, ја сам вук. Ја не причам и не пишем, ја завијам. Не завијам што ме је страх, не завијам што сам бесан. Завијам да би ме чопор чуо мој, да би ме чули вукови, да би ме чула вучица, да би ме чули вучићи, да се окупи чопор мој. А кад окупи се чопор мој, бојте се пси!”

Цар Душан Силни

„Нека и последња наша мисао, на крају сваког дана и на крају сваког рада, буде мисао о Богу. И нека последња наша реч, браћо и сестре, на крају сваког рада, сваког разговора и целог живота нашег буде: Господе, слава Ти и хвала за све! Амин.”

Патријарх Павле

„Није важно шта кажеш, већ начин на који кажеш. Нити шта гледаш, већ начин на који видиш. Ни шта радиш, већ начин на који радиш. Нити какав живот имаш, већ начин на који га живиш.”

„Човек сам и понекад се бојим да ми душа не буде слабија од жеље.”
Мешиа Селимовић

„Своје срце не треба тровати мржњом и осветом. Божја правда је увек достижна.”

Патријарх Павле

„Дај ми Боже снаге да издржим оно што променити не могу... дај ми храбрости да променим оно што могу... и мудрости да распознам то двоје”.

Владика Николај Велимировић

Anekdote

Mihajlo Pupin

Srpski fizičar i pronalazač Mihajlo Pupin (1854 – 1935) bio je profesor teorijske fizike na Univerzitetu Kolumbija u Njujorku. Izumeo je induktivni navoj (Pupinov kalem) koji je uspeo da reši problem žičanog prenosa telefonskih razgovora na velike daljine. Dobio je Pulicerovu nagradu 1924. godine za autobiografsku knjigu „Sa pašnjaka do naučenjaka“, a za naučni rad iz oblasti elektrotehnike dobio je Edisonovu medalju.

Jednom prilikom Pupin je na poklon dobio dva ždrepa od prijatelja koji je imao ergelu. Obučavao ih je sa velikim umećem i zadovoljstvom, tako da su osvajali mnogo nagrada. Pupinov drug iz studentskih dana, iznenađen što jedan profesor nastupa na izložbi konja, mu je prokomentarisao: „Ako vi ovako obučavate i studente, kao što ste obučili konje, onda ste najveći profesor u Americi.“ Pupin mu je na to odgovorio da bi to bilo tačno samo da ne mora da radi istovremeno sa dvesta, već samo sa dva studenta.

Volter

Volter je neko vreme proveo na dvoru pruskog kralja Fridriha. Jednom je s kraljem krenuo na reku na veslanje. Kada su stupili u čamac Volter primeti da u čamac ulazi voda i naglo skoči na obalu. Kralj, koji je ostao u čamcu, s osmehom reče:

– Zar se toliko bojite smrti?

– Naravno da se bojim, na svetu je mnogo kraljeva, ali je samo jedan Volter.

Đuzepe Verdi

Italijanski kompozitor Verdi je stanovao preko puta opere u današnjem Hotelu Ambasador. Na putu ka operi susreće jednog uličnog orguljaša koji je bezvoljno okretao svoj vergl, a iz njega je u talasima proizlazila melodija iz „Rigoletta“ „La donna e mobile“. Maestro baci par novčića u njegov šesir i naredi mu da tu melodiju sporije svira. Sledećeg dana kada je Verdi prošao pored njega, čuo je da melodiju korektno svira. Okrenu se kako bi ga pohvalio, ali zastade. Orguljaš je imao na vratu natpis na kojem je stajalo: „Učenik Đuzepe Verdija!“

Hirurg

Čuveni bečki hirurg rekao je svojim studentima da su svakom hirurgu neophodna dva dara: da ne bude gadljiv i da ume dobro da zapaža. Zatim je umočio prst u neku odvratnu tečnost i olizao ga, pozvavši studente da učine isto što i on. Studenti su skupili hrabrost i uradili to što je tražio. Smejući se, hirurg je objasnio:

„Gospodo, čestitam vam što ste prošli prvi test, ali žao mi je što niste prošli i drugi, jer niko od vas nije primetio da prst koji sam olizao nije bio onaj koji sam umočio u tečnost.“

Autobus Niš-Vranje

Samo što podoše iz stanicu jed' n dečko ripi i pituje šofera:

„Stigosmo li u Han..?“

„Nesmo još ima još kodža..“

„Prošlo desetinu minuta ete ga dete pa...“

„Stigosmo li u s' g u Han?“

„Ama nesmo. Idi sedni tam...“

Pa posle desetinu minuta dete pituje...

„Stigosmo li u Han?“

„Nesmo bre dete, sedi, ja ću ti rekнем kad stignemo.“

Dečko sedne i zaspi a vozač zaboravi da ga probudi pa se seti tek na ulaz u Vranje! Putnici se urkali i naljutili na šofera pa on obrne autobus pa nazad za Han. Kad su stigli šofer probudi dečka i kaže:

„Haaan..“

Dečko pol' k izvadi čokoladu i počne da si gu jede...

„Pa ti li neće da izlaziš u Han..?“

„Ma jok bre. Ja si idem za Vranje, nego mi majka zapretila da ne smem da otvaram čokoladu do Han, pa sam jedva čekaja...“

Patrijarh Pavle

Izlazeći iz Patrijaršije, upitao je svog pratioca:

- Čija su to tolika luksuzna kola parkirana?

- Naših vladika. Došli su njima na Sabor - odgovorio je pratilac.

- O, Bog ih video! Šta li bi tek vozili da nisu dali zavet skromnosti?!

Kad su ga lekari VMA pitali kako se oseća, u dahu je izustio:

- To me pitajte kada ostarim, još sam ja mlad.

Kad se sa ortopedskom hodalicom pojavio u Patrijaršiji, prvo se našalio na svoj račun:

- Eto, ja sam samo malo pao, pa sad moram da guram ovo čudo.

Jedan beogradski boem istrčao je iz kafane kad je video Patrijarha da ulazi u Sabornu crkvu. Preplićući jezikom rekao mu je: „Nas dvojica smo najbolji ljudi na svetu“, a Patrijarh mu je na to odgovorio:

- Jesmo, al' kad popijemo ništa ne valjamo.

Upozoravajući na štetnost duvana, često je umeo da kaže:

- Da je Bog hteo da čovek puši, ugradio bi mu odžak.

U vreme građanskog rata u bivšoj SFRJ, jedan karikaturista ga je nacrtao kao ratnika opasanog bombama i sa „šorpionom“ o pojasu. Na to je rekao:

- Vi ste mislili da ćete lako sa mnom. Mislite da sam ja slabačak, a evo kako me drugi vide.

Pošto je bio poznat da ide kroz Patrijaršiju i gasi sijalice kako se „uzaluđ ne bi trošila struja“, jednom je uhvatio mladog činovnika da posle radnog vremena na kompjuteru gleda zabavne sajtove. Kad je čuo Patrijarhov glas iza leđa, sledio se, a Pavle mu je rekao:

- A ti na to trošiš struju?

Idući u crkvu na Banovom brdu usred leta bio je uporan da se koristi autobus. Kad je njegov pratilac potegao argument da je vrućina, da su autobusi „prepun razgoličenog ženskog sveta koji ide na plažu na Adu Ciganliju“ i da nije zgodno, Patrijarh nije popustio:

- Znaite, svako vidi ono što želi

-Kad je na jednom prijemu bivši ambasador SAD Voren Zimmerman pitao patrijarha Pavla šta može da učini za SPC, Patrijarh mu je odgovorio:

- Samo nemojte da nam odmažete, na taj način ćete nam pomoći.

Mudre misli

Ako nećeš ići celim putem, zašto bi uopšte išao?
 Biti velik, znači biti neshvaćen.
 Bogu se obraćamo kad želimo postići nešto nemoguće. Za nešto moguće dovoljni su nam i ljudi.
 Brak iz računa je zajednica ljudi koji nikada ne mogu računati jedno na drugo.
 Čovek je rođen da radi, da trpi i da se bori; ko tako ne čini, mora propasti.
 Čovek je tako bogat, koliko ima prijatelja.
 Čovek koji se raduje naći će u mudrosti radost, a tužan tugu.
 Dok se voli, dotle se i prašta.
 Dokoni um je đavolje igralište.
 Dole s liftom!
 Grešiti je ljudski, ali je za potpuni haos potreban kompjuter.
 Hteli bi ste znati jesu li inteligentni muškarci dobri muževi? Ali... inteligentni muževi se uopšte ne žene.
 Ima mnogo ljudi koji čitaju samo zato da ne bi morali misliti.
 Imamo u duši i sve ono što je ikada živelo u ljudskim dušama. Svi bogovi i đavoli koji su ikada postojali.... svi se oni nalaze u nama, tu su kao mogućnosti, kao želje, kao izlazi.
 Iskustvo je zbir naših razočaranja.
 Ističi se, ali ne štrči!
 Istina se ne kiti, a laž redovito obavija celofanom...
 Istorija je poput kakva idiota, stalno se ponavlja.
 Jedan deo ljudi radi a ne misli, a drugi deo misli a ne radi.
 Kad ljubav hoće govoriti, razum mora ćutati.
 Kad meci zazvižde, vreme sporo odmiče.
 Kad svi misle isto - znači, niko ne misli mnogo.
 Kad svi misle isto, znači da niko ne misli dovoljno.
 Kada je u pitanju novac, onda je svako iste vere.
 Kažete li jednoj ženi samo jedanput da je lepa, vrag će joj to ponavljati deset puta na dan.
 Klevetati žene mogu samo oni koji priznaju da su zaboravili kako su imali majku.
 Knjige su hladni, ali pouzdani prijatelji.
 Ko ne ume čuvati tajne, ne ume ni voleti.
 Ko se ne protegne prema pokrivaču tome ozebu noge.
 Ko se pred jednim klanja, pokazuje drugom leđa.
 Ko zna da ne zna - najveći je.
 Ko zna laskati, zna i klevetati.
 Koga god vidiš da je nesrećan, znaj da je čovek.
 Koja je istina u stvari bolja - cela ili gola?
 Kvaran kao ružan san... dok me ne pročitaš i uko-

ričiš ...

Lepe slike stavljamo u izlog... a ružne u kartonsku kutiju...
 Ludim se smatra onaj čija se ludost ne poklapa s ludošću većine.
 Najuspešniji političar je onaj koji kaže ono što svi misle i koji to kaže najglasnije.
 Najveća sreća, koju nam može dati ljubav, je prvi stisak ruke Žene, koju ljubimo.
 Nama je bolje da nestanemo kao ljudi, nego da optanemo, biološki da preživimo kao zločinci i neljudi.
 Patrijarh srpski Pavle.
 Nasmeši se...neko te voli.
 Ne doživljavaj sebe previše ozbiljno jer to niko drugi ne radi.
 Ne govori, da voliš, nego samo voli.
 Ne jadikuj mnogo nad sitnim bolovima, jer bi sudbina mogla početi da te leči - krupnim.
 Ne kidajte grubo niti prijateljstva, jer ako ih treba ponovo vezati, ostaće čvor.
 Ne postajemo pametni od toga, šta smo čuli, već od toga, šta smo doživeli.
 Ne postoji osoba koja nije sposobna da uradi više od onoga što misli da može.
 Ne sudi - da ti ne sude.
 Ne trčite za ženama da se ne sudarite sa onima koji od njih beže.
 Ne zahtevaj ljubav, ljubav je poklon.
 Ne žalosti čoveka siromaštvo, već želja.
 Neka stvar je smešna, dok se događa drugome.
 Neke treba opiti, da dobiješ iz njih reč istine.
 Neki čovek je rekao da su svi ljudi srećni...!!Ali taj nije znao da postojimo mi!!
 Neki tako brzo žure za svojim ciljevima, da niti ne opaze, kad su do cilja dospeli.
 Nema dobrih momaka, ima samo žena koje znaju s njima ...
 Nema i ne može biti pravednog bogatstva.
 Nema prave ljubavi bez njene strastvene kazne - ljubomore.
 Nema tih para kojima se može kupiti srce zene koja voli svog muza.
 Nemoguće je da se sve dokazuje.
 Nemojte se boriti previše, najbolje stvari se dese kad se ne nadate.
 Neprestano govoriti i ništa reci je bio uvek najveći kvalitet govornika.
 Neprijateljima treba neprekidno opraštati, jer je to upravo ono što ih najviše ljuti.
 Nevina laž je bolja od bolne istine.
 Nikad čovek ne može da kaže toliko mudrosti, koliko može da prećuti ludosti.

